

ปรากฏการณ์ศาสตร์ในงานออกแบบสถาปัตยกรรมยุคโพสต์โมเดิร์นและ
ความเป็นพื้นที่ในกรุงเทพฯ : พิพิธภัณฑ์สถานีรถไฟกรุงเทพฯ (หัวลำโพง)

**PHENOMENOLOGY IN POSTMODERN ARCHITECTURAL
LOCALIZATION IN BANGKOK : MUSEUM OF BANGKOK RAILWAY
STATION (HUA LUMPONG)**

กานต์ ศิริเวชช์

KARN SIRIWECH

วิทยานิพนธ์ทางสถาปัตยกรรม

หลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต

สาขาวิชาสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีปทุม

ปีการศึกษา 2562

ปรากฏการณ์ศาสตร์ในงานออกแบบสถาปัตยกรรมยุคโพสต์โมเดิร์นและความเป็น
พื้นที่ในกรุงเทพฯ : พิพิธภัณฑ์สถานีรถไฟกรุงเทพฯ (หัวลำโพง)

PHENOMENOLOGY IN POSTMODERN ARCHITECTURAL
LOCALIZATION IN BANGKOK : MUSEUM OF BANGKOK RAILWAY
STATION (HUA LUMPONG)

กานต์ ศิริเวชช์

KARN SIRIWECH

วิทยานิพนธ์ทางสถาปัตยกรรม

หลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต

สาขาวิชาสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีปทุม

ปีการศึกษา 2562

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ปรากฏการณ์ศาสตร์ในงานออกแบบสถาปัตยกรรมยุคโพสต์โมเดิร์น
 และเป็นพื้นที่ถิ่นในกรุงเทพฯ : พิพิธภัณฑสถานรถไฟกรุงเทพ
 (หัวลำโพง)

ชื่อนักศึกษา นาย กานต์ ศิริเวชช์

หลักสูตร สถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต

ปีการศึกษา 2562

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปิยะ ไล่หลีกพาล

คณะกรรมการดำเนินงานวิทยานิพนธ์

ประธานคณะกรรมการ	
อาจารย์ ธีรบูลย์ พิศาลอภิพงศ์	
คณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์	
คณะกรรมการอาจารย์ที่ปรึกษา	คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปิยะ ไล่หลีกพาล	อาจารย์ วิญญู อาจารย์รักษา
อาจารย์ จรรยา ผลประเสริฐ	อาจารย์ พรรษิษฐ์ ต่อสุวรรณ
อาจารย์ กรรณิกา สงวนสินธุกุล	อาจารย์ ปิติ ศาสตราวหา

โดยคณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์ได้พิจารณาให้ความเห็นชอบและผ่านการสอบแล้ว
 เมื่อวันที่ 11 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2562

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์รับรองแล้ว

.....
 (อาจารย์ ธีรบูลย์ พิศาลอภิพงศ์)
 คณบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
 วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

หัวข้อวิทยานิพนธ์ : ปรากฏการณ์ศาสตร์ในงานออกแบบสถาปัตยกรรมยุคโพสต์โมเดิร์น
และความเป็นพื้นที่ในเมือง : พิพิธภัณฑสถานรถไฟกรุงเทพ
(หัวลำโพง)

นักศึกษา : นาย กานต์ ศิริเวชช์ อาจารย์ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปิยะ ไล่หลักपाल
หลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ปีการศึกษา 2562

บทคัดย่อ

หากพูดถึงงานสถาปัตยกรรมแล้วนั้น มีความหมายที่สัมพันธ์กับคนเราอย่างมากมายทั้งในเรื่องราวของอดีต สิ่งที่เคยปรากฏมาครั้งหนึ่งผ่านประสบการณ์ของใครบางคนเกิดรวบรวมเป็นความทรงจำและก้าวสู่คุณค่าของการมีชีวิตที่ยังคงดำเนินไปอย่างไม่สิ้นสุด งานออกแบบที่สะท้อนคุณค่าของคำว่า “ชีวิต” ผ่านการวิเคราะห์และรวบรวมปัจจัยมีอยู่ในพื้นที่ทั้งที่ยังคงปรากฏให้เห็นทั้งที่คงอยู่ในความทรงจำของผู้คน สิ่งเหล่านี้คือหัวใจสำคัญของงานวิจัยที่เกี่ยวเนื่องกับการออกแบบสถาปัตยกรรมเล่มนี้

กิตติกรรมประกาศ

ความสำเร็จของการศึกษาวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ ข้าพเจ้าได้รับการสนับสนุนและความช่วยเหลือในการดำเนินงานวิทยานิพนธ์ ทั้งในส่วนภาคการศึกษาข้อมูลและภาคออกแบบจาก บุคคลและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งข้าพเจ้าขอขอบคุณในความเมตตากรุณา ความเสียสละที่มีต่อข้าพเจ้า ตลอดเวลาในการศึกษาออกแบบวิทยานิพนธ์ทางสถาปัตยกรรม จนสำเร็จลุล่วง เป็นผลงานวิทยานิพนธ์การออกแบบทางสถาปัตยกรรมที่สมบูรณ์ได้แก่

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปิยะ ไฉ่หลีกपाल	(กรรมการอาจารย์ที่ปรึกษา)
อาจารย์จรรยา ผลประเสริฐ	(กรรมการอาจารย์ที่ปรึกษา)
อาจารย์กรรณิกา สงวนสินธุกุล	(กรรมการอาจารย์ที่ปรึกษา)
อาจารย์ วิญญู อารักษ์ษา	(คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ)
อาจารย์ พรรษิษฐ์ ต่อสุวรรณ	(คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ)
อาจารย์ ปิติ ศาสตราวหา	(คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ)
บิดา มารดา และญาติพี่น้อง	(ผู้สนับสนุนหลัก)

สารบัญ

บทคัดย่อ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญรูป.....	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 เหตุผลและความเป็นมา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	1
1.3 ประโยชน์ที่มีต่องานสถาปัตยกรรม.....	1
1.4 ขอบเขตของการศึกษา.....	1
1.5 แผนการดำเนินงานวิทยานิพนธ์ทางสถาปัตยกรรม.....	2
1.6 ผลที่คาดหวังจะได้รับของการศึกษาวิทยานิพนธ์.....	2
บทที่ 2 การศึกษาข้อมูลวรรณกรรมและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	3
2.1 ปรากฏการณ์วิทยา phenomenology.....	3
2.2 ส่วนวิเคราะห์ตีความบทความ.....	5
2.3 ความหมายของการรับรู้.....	10
2.4 การรับรู้ทางประสาทสัมผัส.....	13
บทที่ 3 กระบวนการศึกษาข้อมูล วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล.....	21
3.1 ประเด็นการศึกษาทางสถาปัตยกรรม.....	21
3.2 การสังเคราะห์ผล.....	35
3.3 สรุปผลการศึกษา.....	42
บทที่ 4 การประยุกต์ในงานออกแบบสถาปัตยกรรม.....	43
ข้อมูลกำหนดรูปแบบโครงการ.....	43
การวิเคราะห์ปัจจัยทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบ.....	44
เครื่องมือที่นำมาใช้ออกแบบและแบบจำลอง 3 มิติ.....	44

บทที่ 5 โครงการออกแบบสถาปัตยกรรม.....	54
ปัจจัยหลักที่นำมาวิเคราะห์โครงการ.....	54
การสังเคราะห์และตีความหมาย สู่ประเด็นในการออกแบบ	54
วิเคราะห์ ผู้ใช้.....	57
พื้นที่ของโครงการ.....	58
5.1 แบบร่างแผนผังต่างๆ.....	64
5.2 หุ่นจำลอง	71
บทที่ 6 สรุปผลการประยุกต์ใช้ในการออกแบบ (Conclusions).....	74
1. สรุปผลการศึกษา.....	74
2. การนำไปประยุกต์สำหรับภาคออกแบบ.....	74
3. ข้อเสนอแนะ จากคณะกรรมการ.....	74
บรรณานุกรม.....	76
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	78

สารบัญรูป

หน้า

รูปภาพ 2.1 แสดงนักปรัชญาปรากฏการณ์.....	3
รูปภาพ 2.2 โครงสร้างของสำนึก จากภายในสู่ภายนอก บุรุษที่ 1.....	6
รูปภาพ 2.3 แสดงถึงขอบเขตระหว่าง ภายใน และการแสดงออก ของแต่ละบุคคล.....	6
รูปภาพ 2.4 ปรากฏการณ์ศาสตร์ในสถาปัตยกรรม 1.....	7
รูปภาพ 2.5 ปรากฏการณ์ศาสตร์ในสถาปัตยกรรม 2.....	7
รูปภาพ 2.6 แสดงความหมายของปรากฏการณ์ศาสตร์ในแง่ของการจัดวางองค์ประกอบ.....	9
รูปภาพ 2.7 แสดงkey word ที่ได้จากการศึกษาทฤษฎี.....	15
รูปภาพ 2.8 แสดงความหมายของปรากฏการณ์ศาสตร์ในแง่ของการจัดวางองค์ประกอบ.....	18
รูปภาพ 2.9 แสดงความหมายของปรากฏการณ์ศาสตร์ในแง่ของการจัดวางองค์ประกอบ.....	19
รูปภาพ 2.10 แสดงความหมายของปรากฏการณ์ศาสตร์ในแง่ของการจัดวางองค์ประกอบ.....	19
รูปภาพ 2.11 แสดงความหมายของปรากฏการณ์ศาสตร์ในแง่ของการจัดวางองค์ประกอบ.....	20
รูปภาพ 3.1 case study รถไฟฟ้าลอนดอน 1.....	21
รูปภาพ 3.2 case study รถไฟฟ้าลอนดอน 2.....	22
รูปภาพ 3.3 case study รถไฟฟ้าลอนดอน 3.....	22
รูปภาพ 3.4 แผนที่แสดงทางรถไฟฟ้าสายสีน้ำเงิน.....	23
รูปภาพ 3.5 แผนที่แสดงสถานีสนามไชย.....	23
รูปภาพ 3.6 แผนที่แสดงสถานีอิสรภาพ.....	24
รูปภาพ 3.7 แผนที่แสดงสถานีสามยอด.....	25
รูปภาพ 3.8 แผนที่แสดงสถานีวัดมังกรวรवास.....	25
รูปภาพ 3.9 แผนที่แสดงสถานีหัวลำโพง.....	26

สารบัญรูป

หน้า

รูปภาพ 3.10 แสดงความหมายของปรากฏการณ์ศาสตร์ในแง่ของการจัดวางองค์ประกอบ.....	26
รูปภาพ 3.11 แผนที่เขตกรุงเทพมหานครแสดงเขตพระนครเดิมและฝั่งสีที่ดินปัจจุบัน.....	27
รูปภาพ 3.23 แผนที่เขตกรุงเทพมหานครแสดงเขตพระนครเดิมและฝั่งสีที่ดินปัจจุบัน.....	27
รูปภาพ 3.24 แสดงความหมายของปรากฏการณ์ศาสตร์ในแง่ของการจัดวางองค์ประกอบ.....	28
รูปภาพ 3.25 แสดงความหมายของปรากฏการณ์ศาสตร์ในแง่ของการจัดวางองค์ประกอบ.....	28
รูปภาพ 3.26 แสดงความหมายของปรากฏการณ์ศาสตร์ในแง่ของการจัดวางองค์ประกอบ.....	29
รูปภาพ 3.27 แสดงความหมายของปรากฏการณ์ศาสตร์ในแง่ของการจัดวางองค์ประกอบ เขาวราช.....	29
รูปภาพ 3.28 แสดงความหมายของปรากฏการณ์ศาสตร์ในแง่ของการจัดวางองค์ประกอบ เขาวราช.....	30
รูปภาพ 3.29 แสดงความหมายของปรากฏการณ์ศาสตร์ในแง่ของการจัดวางองค์ประกอบ เขาวราช.....	30
รูปภาพ 3.30 แสดงความหมายของฝั่งกรุงเทพมหานคร.....	31
รูปภาพ 3.31 แสดงความหมายของฝั่งกรุงเทพมหานคร.....	31
รูปภาพ 3.32 แสดงความหมายของฝั่งกรุงเทพมหานครใน 1 กิโลเมตรไฟฟ้าหัวลำโพง.....	32
รูปภาพ 3.33 แสดงความหมายของฝั่งกรุงเทพมหานครใน 1 กิโลเมตรไฟฟ้าวังบูรพา.....	33
รูปภาพ 3.34 แสดงสถานที่สำคัญของฝั่งกรุงเทพมหานครใน 1 กิโลเมตรไฟฟ้าหัวลำโพง	34

สารบัญรูป

หน้า

รูปภาพ 3.41 แผนที่เขตทั้งหมดของการวิเคราะห์ทั้งหมดจากงานเขต.....	36
รูปภาพ 3.58 แสดงช่องเปิดและรูปทรงกระจกโค้งของสถานี.....	39
รูปภาพ 3.59 กราฟฟิคแสดงการรับรู้ของผู้คนในถิ่นที่.....	40
รูปภาพ 3.61 กราฟฟิคตีความหมายภาพถ่ายและแนวคิด.....	41
รูปภาพ 3.65 ปริมาณความหนาแน่นระหว่างภายนอกพื้นที่และภายใน.....	42
รูปภาพ 4.1 แสดงสรุปโครงการตรวจครั้งที่ 2.....	43
รูปภาพ 4.2 ภาพสรุปกระบวนการแบบร่างครั้งที่ 04.....	45
รูปภาพ 4.3 ภาพสรุปกระบวนการแบบร่างครั้งที่ 04.....	45
รูปภาพ 4.4 ความกลมกลืนของเส้นที่ซ้อนทับกันเอง.....	46
รูปภาพ 4.5 ผลลัพธ์ที่ได้จากกระบวนการซ้อนทับ.....	47
รูปภาพ 4.6 ผลลัพธ์ที่ได้จากกระบวนการซ้อนทับ.....	48
รูปภาพ 4.7 จำแนกประเด็นของการซ้อนทับด้วยภาพถ่าย.....	48
รูปภาพ 4.8 ผลลัพธ์ที่ได้นำมาวางกับภาพถ่ายบริบท.....	49
รูปภาพ 4.9 กระบวนการซ้อนทับจากรูปถ่ายข้างต้น.....	49
รูปภาพ 4.10 ภาพร่าง 3 มิติ แสดงทัศนียภาพและกระบวนการที่ 1.....	50
รูปภาพ 4.11 แสดงสรุปกระบวนการครั้งที่03.....	51
รูปภาพ 4.12 เปอร์สเปกทีฟกระบวนการครั้งที่03.....	51
รูปภาพ 4.13 สรุปกระบวนการครั้งที่ 04.....	52
รูปภาพ 4.14 สรุปกระบวนการครั้งที่ 04.....	53
รูปภาพ 5.1 แสดงพื้นที่ตั้งโครงการ รูปถ่ายดาวเทียมSITE A.....	58
รูปภาพ 5.2 รูปถ่ายวิเคราะห์บริบท SITE A.....	58
รูปภาพ 5.3 แสดงพื้นที่ตั้งโครงการ รูปถ่ายดาวเทียมSITE B.....	59

สารบัญรูป

หน้า

รูปภาพ 5.4 รูปถ่ายวิเคราะห์บริบท SITE B.....	59
รูปภาพ 5.5 แสดงพื้นที่ตั้งโครงการ รูปถ่ายดาวเทียมSITE C.....	60
รูปภาพ 5.6 รูปถ่ายวิเคราะห์บริบท SITE C.....	61
รูปภาพ 5.7 แปลนพื้นที่ชั้น 1.....	61
รูปภาพ 5.8 แปลนพื้นที่ชั้น 2.....	62
รูปภาพ 5.9 แปลนพื้นที่ชั้น 3.....	62
รูปภาพ 5.10 แปลนพื้นที่ชั้นหลังคา.....	62
รูปภาพ 5.11 รูปด้าน 1.....	63
รูปภาพ 5.12 รูปด้าน 2-4.....	63
รูปภาพ 5.13 ผังบริเวณ.....	66
รูปภาพ 5.14 แปลนพื้นที่ชั้นใต้ดินกับแปลนพื้นที่ชั้น 1.....	66
รูปภาพ 5.15 แปลนพื้นที่ชั้น 2 กับแปลนพื้นที่ชั้น 3.....	67
รูปภาพ 5.16 แปลนหลังคา.....	67
รูปภาพ 5.17 รูปตัดตามยาวกับรูปตัดตามขวาง.....	68
รูปภาพ 5.18 แปลนหลังคา กับรูปด้าน 1 ,รูปด้าน 3.....	68
รูปภาพ 5.19 รูปด้าน 2 ,รูปด้าน 4.....	68
รูปภาพ 5.20 perspective interior 1.....	69
รูปภาพ 5.21 perspective 1.....	69
รูปภาพ 5.22 perspective interior 2.....	70
รูปภาพ 5.23 perspective interior 2.....	70
รูปภาพ 5.24 perspective interior 2.....	70
รูปภาพ 5.25 โมเดลจำลองติดหัวลำโพง 1.....	70

สารบัญรูป

หน้า

ภาพที่ 5.26 โมเดลจำลองมุม bird eye view.....	71
รูปภาพ 5.27 โมเดลจำลองติดหัวลำโพง 2.....	71
รูปภาพ 5.28 โมเดลจำลองด้านหน้าถนนหลัก.....	71
รูปภาพ 5.29 โมเดลจำลองด้านหลัง.....	71

บทที่ 1

บทนำ

1.1 เหตุผลและความเป็นมา

เหตุและที่มา คือ ศึกษาอิทธิพลที่สถาปัตยกรรม มีต่อชุมชนเมือง

ทฤษฎีปรากฏการณ์การศึกษาศาสตร์(Phenomenology) มาเป็นแนวทางสู่ความเข้าใจในสิ่งที่เรียกว่าการมีอยู่ของชีวิตเป็นอย่างไร เพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบของคำถามที่ว่า “สถาปัตยกรรมอย่างไรจึงจะเหมาะกับการใช้ชีวิต” ที่ได้นำเสนอต่อเนื่องจากคำของอาจารย์ทิพย์สุดดา ปทุมรัตน์ ว่าด้วยเรื่อง การก้าวล้ำ “สู่จิตสำนึก” จากกายภาพสถาปัตยกรรมสู่ความไวซึ่งตัวตนจากอิทธิพลที่สถาปัตยกรรมชั้นหนึ่ง เกิดกับคนหนุ่มมากและแฝงเข้าไปในความทรงจำของบุคคลผ่านประสบการณ์

จุดแรก คือ สื่อที่เป็นประเด็นในการพัฒนาโครงข่ายการเดินทางรถไฟฟ้าใน กทม. (ข้อเท็จจริง) เพื่อที่จะกำหนดขอบเขต

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1. เพื่อออกแบบงานที่สร้างคุณค่าคืนกลับแก่ผู้ใช้งาน

1.2.2. สร้างให้เกิดค่านิยมของพื้นที่และอัตลักษณ์พื้นที่

1.2.3. เพื่อสร้างสรรค์สถาปัตยกรรมที่เกิดจากทฤษฎีปรากฏการณ์

1.3 ประโยชน์ที่มีต่องานสถาปัตยกรรม

1.3.1 สะท้อนอัตลักษณ์ของพื้นที่แก่ผู้ใช้งานทั้งภายในและภายนอกพื้นที่

1.3.2 เพื่อสร้างให้เกิดกิจกรรมผู้ใช้งานและชุมชน

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

1.4.1 โครงการสถาปัตยกรรมซึ่งระลึก อดีต ปัจจุบัน อนาคตย่านเยาวราช มีขอบเขตของการศึกษา

1.4.1.1 โครงการนี้เป็นการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับระลึก อดีต ปัจจุบัน อนาคตของคนในย่านเยาวราช

1.4.1.2 โครงการนี้เป็นการศึกษาการสร้างบรรยากาศที่ส่งผลความคิดของคนที่ผ่านการรับรู้

1.4.1.3 โครงการนี้เป็นการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวซึ่งระลึก อดีต ปัจจุบัน อนาคตอดีต ผ่านการเดินทางรถไฟฟ้าใต้ดินมายังย่านเยาวราช

1.4.2 โครงการสถาปัตยกรรมซึ่งระลึกอดีต ปัจจุบัน อนาคตย่านเยาวราชมีวิธีศึกษาดังนี้

- 1.4.2.1 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น
- 1.4.2.2 การศึกษาจากลักษณะในการให้ความรู้จากที่ว่างที่ให้ความรู้สึก
- 1.4.2.3 ศึกษาการรับรู้ของกราฟฟิคปรากฏการณ์วิทยา

1.4.3 การนำแนวคิดปรากฏการณ์มาใช้ในงานออกแบบสถาปัตยกรรม

- 1.4.3.1 โครงการเปลี่ยนสถานีรถไฟฟ้า mrt หรือ bts เป็นแหล่งหย่อนใจกลางเมืองสนามเด็กเล่น
- 1.4.3.2 โครงการเปลี่ยนตึกจอดรถในเดนมาร์กเป็นสถานที่พักผ่อนสาธารณะหรือขอบเขตของการศึกษาวิทยานิพนธ์

1.5 แผนการดำเนินงานวิทยานิพนธ์ทางสถาปัตยกรรม

- 1.5.1 วิทยานิพนธ์มีการนำแนวคิดปรากฏการณ์มาใช้ในงานออกแบบสถาปัตยกรรม
- 1.5.2 นำเรื่องราวในอดีตถึงปัจจุบันเป็นตัวกำหนดเพื่ออนาคตในการออกแบบสถาปัตยกรรมแต่ละชุมชน
- 1.5.3 วิถีชีวิตที่แตกต่างทั้งสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ในอนาคตรถไฟฟ้ามะจะเป็นวิถีชีวิตในอนาคตการขยายผลถึง “การดำรงของคน” ในงานสถาปัตยกรรม
- 1.5.4 เพื่อตอบสนองความปรารถนาของคน เช่น ความปรารถนาที่จะอยู่ร่วมกันเป็นชุมชน

1.6 ผลที่คาดว่าจะได้รับของการศึกษาวิทยานิพนธ์

- 1.6.1 ประโยชน์ที่มีต่อตนเองจากการศึกษาวิทยานิพนธ์การนำผลการศึกษานำไปประยุกต์ออกแบบ
- 1.6.2 เพื่อที่จะได้รับมาซึ่งสิ่งเหล่านี้ เพื่อดำรงชีวิต อาจหมายความว่าเราดำรงชีวิตเพื่อสิ่งต่างๆ
- 1.6.3 เพื่อศึกษาปรากฏการณ์ศาสตร์ (Phenomenology) คำนี้เกิดเป็น สถาปัตยกรรมและปรากฏการณ์ เป็นตัวสร้างกิจกรรมที่เกิดความรู้สึกด้านบวกของทางชุมชน

บทที่ 2

การศึกษาข้อมูลวรรณกรรมและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

รูปภาพ 2.1 แสดงนักปรัชญาปรากฏการณ์

2.1 ปรากฏการณ์วิทยา phenomenology

ปรากฏการณ์วิทยา Phenomenology of Philosophy รูปแบบขององค์ความรู้ คือ ปรัชญา ตะวันตก ที่มีการวางรากฐานจากการศึกษาค้นคว้าและวิจัยเกี่ยวกับบันทึก ของผู้มีชื่อเสียงใน อดีตกาล ทำให้เกิดเป็นองค์ความรู้และแนวทางทฤษฎีให้ได้เรียนรู้ความคิด แนวทางทัศนวิสัย ความเชื่อ มุมมอง หรือความเข้าใจในชีวิต และจักรวาล ในการศึกษาภายใต้หัวข้อ ทำให้เข้าใจถึงสิ่งที่ เป็นความสงสัยพื้นฐานของมนุษย์ ว่าเราเกิดมาทำไม อย่างไร เพื่อสิ่งใด ควรจะเป็นแบบไหน ส่วนหากพูดถึงเรื่องงานสถาปัตยกรรมที่ใช้เพื่อสื่อความหมายมากกว่าจะเป็นเพียงเครื่องมืออยู่อาศัยของมนุษย์ และมีการให้คุณค่ากับตัวงานสถาปัตยกรรม ในทุก ๆ ช่วงเวลาตลอดการใช้งานอาคาร

การศึกษา อ้างอิงจากบทความทางอินเทอร์เน็ต เป็นบทความที่มีชื่อว่า ปรากฏการณ์วิทยา ในงานสถาปัตยกรรม เรื่อง รากเหง้า อัตลักษณ์ ของอาจารย์ทิพย์สุดา ปฏิมานนท์ทำให้เกิดความสนใจในทฤษฎี เกี่ยวกับปรัชญาอย่างมาก จึงเป็นแนวทางให้เกิดเป็นการค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติม ในส่วนเนื้อหา จน ขณะนี้ได้ข้อสรุป แนวทางที่สนใจที่สัมพันธ์กับ สถาปัตยกรรม คือใน ส่วนของ อาคารเชิงสัญลักษณ์ และการสื่อสารศิลปะจากงานสถาปัตยกรรม ที่รวมเรื่องของการใช้งานขั้นพื้นฐาน งบประมาณการลงทุน และ วัฒนธรรมของไทย ที่มีคุณค่าเก็บเอาไว้เป็นมรดกทางความรู้ อย่าง เรือนไทยแต่ละภาค เป็นต้น จึงต้องการสร้าง อาคารสาธารณะ ที่มีรูปแบบที่เหมาะสมกับ สถานที่ตั้ง และรับกับ ปรากฏการณ์ทั้งทางธรรมชาติ วัฒนธรรม เพื่อสร้างสุนทรีย์ภาพ ในเกิดความรู้สึก ดี กับ ถิ่นเกิด หรือ สถานที่และสภาพแวดล้อมขึ้น

บทความที่มีชื่อว่า “From Space to Place and Back Again : Rethinking Haidegger” เขียนโดย เดวิด ฮาวิี เป็นบทความที่ ฮาวิีใช้แนวคิดของไฮเดกเกอร์โดยเฉพาะเรื่อง “รากเหง้า” และ “ความแท้” มาเป็นตัว อธิบายถึงข้อจำกัดในการอ้างสิทธิเหนือประเด็นทั้งสอง เช่น อัตลักษณ์ของใคร เมื่อใด ที่เกิดขึ้น มีการประกอบสร้างใหม่อยู่ตลอด มีการเปลี่ยนแปลง และผสมผสานกับสิ่งต่อระบบ ทุนนิยมหรือไม่ และที่สำคัญการกำหนดว่าอัตลักษณ์ของถิ่นที่เกิดจากการต่อเชื่อมกับอัตลักษณ์ของคนที่อยู่ในถิ่นนั้นยิ่งทำให้เกิดปัญหาได้ เพราะนั่นหมายถึง การกีดกันอัตลักษณ์และรากเหง้าของคนกลุ่มอื่นๆ ในถิ่นที่นั้นๆไปในเวลาเดียวกัน และฮาวิี โต้แย้ง “รากเหง้า” และ “ความแท้” เป็นเพียงสิ่งประดิษฐ์สร้างชนิดหนึ่ง จะมีประโยชน์อะไรในการอ้าง สิทธิเหนือประเด็นทั้งสอง ประเด็นเรื่อง “เฉพาะเจาะจง” ในการสร้างและอาศัยอยู่ (buildingdwelling) ตามความหมายของไฮเดกเกอร์นี้ ผลลัพธ์ของการผสมผสานหรือสานคนเข้ากับ สภาพแวดล้อมอย่างเฉพาะเจาะจงโดยผ่านกระบวนการ ทำความเข้าใจด้วยตนเอง ตระหนักถึงความสำคัญของการผสมผสานนี้

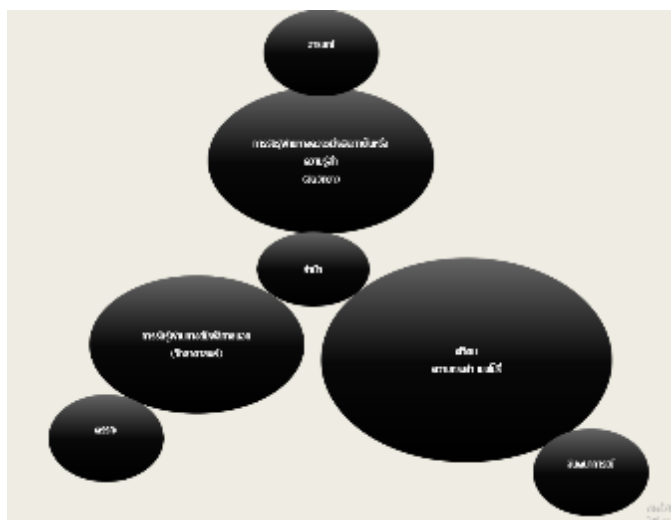
บทกวี (NorberSchulz,1980) นอกจากอาศัยเครื่องมือทางศิลปะ และบทกวีแล้วรวมทั้ง การวางตำแหน่งแห่งที่ของสถาปัตยกรรมให้อยู่ในตำแหน่งของศิลปะและบทกวี ด้วยการใช้งาน และการอยู่อาศัย (use and dwelling) ก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดกระบวนการเปลี่ยนสถานะ และก้าวข้ามโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเราพูดถึง การที่พื้นที่ทางกายภาพเปลี่ยนสถานะ (physicalincarnation) ไปเป็น “จิตวิญญาณของถิ่นที่” จึงถูกมองว่าเป็น ความเป็นจริงที่จับ สัมผัสได้ ที่เผชิญหน้าได้ในชีวิต ประจำวันสำหรับการอยู่อาศัยและสำหรับสถาปัตยกรรมแล้ว โน เบิร์ก-ซูลส์ เชื่อว่าหน้าที่ของสถาปัตยกรรม คือ การช่วยทำให้คนสามารถมองเห็น เป็นช่องทาง หรือเอื้อให้เกิดโอกาสการเข้าไปสู่ “จิตวิญญาณของโครงการจัดประชุมวิชาการ ประจำปี 2555 Built Environment Research Associates Conference,BERAC3,2012 44 ถิ่นที่” 6 ดังนั้น หน้าที่สถาปนิก คือ ช่วยปรับเปลี่ยน ความเป็นกลางของ “พื้นที่” (ในฐานะที่มันเป็น object) สร้างสรรค์ให้เป็นผลลัพธ์ของความสัมพันธ์ระหว่าง การดำรงอยู่ของคนและสภาพแวดล้อม ก่อให้เกิดเป็น “จิตวิญญาณของถิ่นที่” ที่มีความหมายหรือสร้าง ความเชื่อมโยงการอยู่อาศัยของ คนเข้ากับโลกแห่งชีวิตหรือ “โลกอย่างที่มีมันเป็น” โดยอาศัยการออกแบบของสถาปนิกนั้น มันคือ แนวทางที่มองสถาปัตยกรรมในฐานะของปรากฏการณ์ ผ่านการใช้งานและการอยู่อาศัย มากกว่าในฐานะของความงามทางกายภาพและการออกแบบ ดังนั้นเงื่อนไขและปัจจัยที่จำเป็นที่ จะทำให้เราสามารถเห็นสถาปัตยกรรมในฐานะดังกล่าว จะต้องมองสถาปัตยกรรมในลักษณะที่ มันมีตัวตน จับต้องได้มองเห็นได้ ตอบสนองต่อการอาศัยอยู่ และการใช้ชีวิต หรือต้องมองเห็น ความหมายของสถาปัตยกรรมที่มีต่อผู้คนที่คลี่คลายถึงการเกิดขึ้นของ “ถิ่นที่” ใต้นั้นจำเป็นต้อง เข้าใจถึง คุณสมบัติของพื้นที่ ที่จับต้องได้เสียก่อน เช่น การพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่าง “ข้างนอก” และ “ข้างใน” สามารถพิจารณาว่า พื้นที่เป็นส่วนหนึ่งที่ยึดออกจากกระยางของร่างกาย คน หรือพิจารณาถึงการขยายตัวของพื้นที่ และบิดล่อมที่อาจจะนำไปสู่ การพิจารณาแบบ “รูปสัญลักษณ์และฐาน” (figure and ground) และแม้แต่พิจารณาใน “แนวนอน” และ “แนวตั้ง” ที่

สะท้อนให้เห็นถึงการเชื่อมโยงระหว่าง แผ่นดินและท้องฟ้า ความเป็นศูนย์กลาง ทิศทาง และ จังหวะ ก็เป็นอีกส่วนหนึ่งที่สำคัญในการพิจารณาพื้นที่ในเชิงกายภาพสิ่งต่างๆ เหล่านี้แท้จริง แล้วกำลังพิจารณาถึง “ระยะห่างระหว่างสิ่งต่างๆ” (proximity) มันคือ “ชนิด” ของการพิจารณา ระยะห่างต่างๆ และมันเป็น “หลักการของความสัมพันธ์” ที่เกิดขึ้นจากทฤษฎีการรับรู้

2.2 ส่วนวิเคราะห์ตีความบทความ

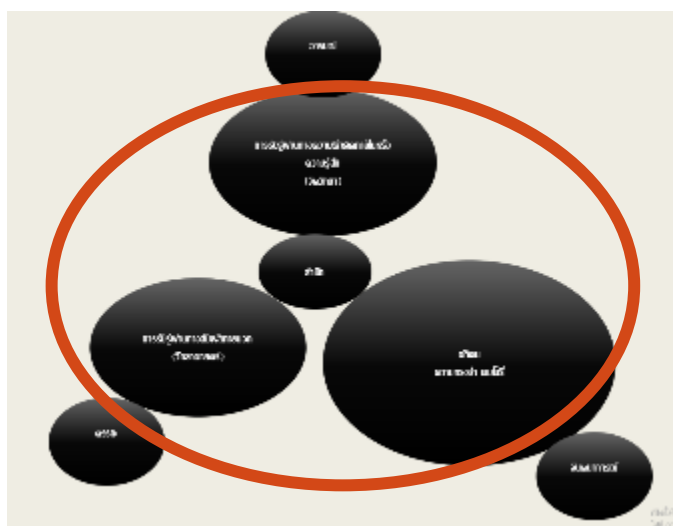
การฟื้นฟูโลกแห่งชีวิต (life word) The Crisis of European Sciences and Transcendental Phenomenology (1954) ฮูสเซอร์ล กล่าวว่าวิทยาศาสตร์ธรรมชาติพยายามทำให้เราออกห่างจากชีวิตของเรา อย่างเช่น หากเราต้องสร้างตึก สิ่งที่เราทำคือการคำนวณส่วนต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิทยาศาสตร์ที่ใช้คณิตศาสตร์อธิบายทุกสิ่งจนทำให้เราออกห่างจากโลกแห่งชีวิตที่มีอารมณ์ความรู้สึกจินตนาการเป็นตัวหล่อหุ้มชีวิต การอธิบายทุกสิ่งด้วยคณิตศาสตร์ทำลายความหมายของโลก หรือทำลายโลกแห่งชีวิตนั่นเอง คนหูหนวกสามารถแต่งเพลงได้อย่างประสานสอดคล้อง อารมณ์ความรู้สึกอย่างไรให้จินตนาการในรูปแบบใด

โดยหลักการทั่วไป จุดเริ่มต้นของปรากฏการณ์วิทยาคือการไม่เห็นด้วยคำอธิบายด้านเดียวของศาสตร์ต่าง ๆ ที่มุ่งอธิบายโลกด้วยวิธีวิทยาบางประเภทที่จะนำมาซึ่งข้ออธิบายที่เป็น “สากล” และ “เป็นกลาง” นอกจากนี้ ยังต่อสู้กับความคิดของประสบการณ์นิยมที่มองประสบการณ์ของมนุษย์ในมิติเดียว ทั้งสองกระแสนี้ทำให้โลกแห่งชีวิตหายไปจากการใคร่ครวญทางปรัชญา ความพยายามของปรากฏการณ์วิทยาในเบื้องต้นคือการเรียกร้องเอาชีวิตของโลกกลับคืนมาสู่ปรัชญาอีกครั้งหนึ่ง สิ่งที่ฮูสเซอร์ลได้ทำเพื่อเรียกร้องโลกแห่งชีวิตกลับมาคือ การอธิบายโลกใหม่ด้วยประสบการณ์จากมนุษย์ในฐานะบุรุษที่หนึ่ง ความพยายามประการนี้เรียกร้องให้เราต้องตอบคำถามเรื่องธรรมชาติของสำนึก เพราะการสำนึกถึงสิ่งต่าง ๆ เป็นสิ่งที่ทำให้เข้าใจคุณค่าของการมีชีวิต สิ่งเหล่านี้ได้แก่ “ประสบการณ์” ในความหมายที่กว้างที่สุด อันหมายรวมถึงอารมณ์ความรู้สึก จินตนาการ ความฝัน ความหวัง ความเชื่อ เป็นต้น คำตอบของคำถามเรื่องธรรมชาติของสำนึกคือ การมุ่งความสนใจไปที่การพุ่งไปของเจตสำนึก การสำนึกไม่จำเป็นต้องพุ่งไปที่สิ่งที่มีอยู่ในโลกกายภาพเท่านั้น หากแต่สามารถพุ่งไปสู่สิ่งที่มีอยู่ในจินตนาการ และความทรงจำด้วย ปรากฏการณ์วิทยาเน้นเรื่องความหมายเป็นแกนกลางในการอธิบายสำนึก

รูปภาพ 2.2 โครงสร้างของสำนัก จากภายในสู่ภายนอก บุรุษที่ 1

สำหรับไฮเดกเกอร์สำนักที่สมบูรณ์จะเป็นไปได้เมื่อเราว่าตัวเองอาศัยอยู่ในโลกและมีฐานะเป็นดาไซน์อันมีโลกห่อหุ้มเอาไว้ การสำนักดังกล่าวสามารถโต้แย้งกับศาสตร์ต่างๆ ได้

รูปภาพ 2.3 แสดงถึงขอบเขตระหว่าง ภายใน และการแสดงออก ของแต่ละบุคคล

ย้อนสำรวจ “ปรากฏการณ์ศาสตร์ในสถาปัตยกรรม” ทบทวนการใช้ “รากเหง้า และอัตลักษณ์” และ“หน่วยวิจัย”ความสัมพันธ์ระหว่าง “คน” และ “สภาพแวดล้อม” ถือได้ว่าเป็นหัวใจที่สำคัญอย่างหนึ่งของแนวคิดทางสถาปัตยกรรมที่มุ่งเน้นไปถึงความหมายของการอยู่อาศัยและการทำความเข้าใจตัวเอง และความสัมพันธ์ของการมีตัวตนอยู่กับโลก ซึ่งตามกรอบแนวคิดนี้ สถาปัตยกรรมถูกขยายความมากไปกว่า สิ่งก่อสร้าง สิ่งที่จับต้องได้ หรือประกอบกันเข้ามาด้วยวัสดุชนิดต่าง ๆ เป็นการอธิบายสถาปัตยกรรมในเชิงนามธรรม ที่ปรากฏอยู่ในความทรงจำ ที่เชื่อมโยงกับผู้ใช้สอยในความรู้สึก ความเป็นเจ้าของ ความเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่ แต่ทว่าการก้าวข้ามไปสู่เขตแดนของนามธรรมนี้

ปัญหาสำคัญ 2 ประการคือ การใช้คำว่า “ปรากฏการณ์” อย่างไม่มีความชัดเจน

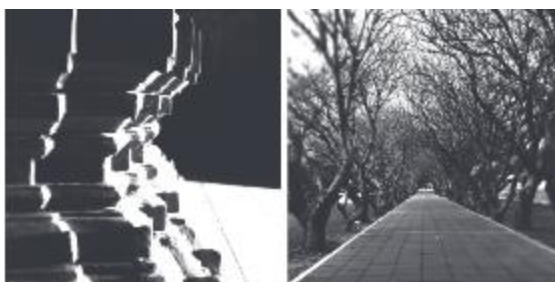
พฤติกรรม กิจกรรม หรือ การกระทำ ที่พบเห็น หรือสิ่งที่ไม่ได้อยู่ในรูปแบบของกายภาพที่ตายตัว หรือในแง่ของญาณวิทยา “จากญาณวิทยาสู่กระบวนการวิจัย” ระดับทฤษฎี (วิธีวิทยาในงานวิจัย) และระดับปฏิบัติการ (หลักในงานออกแบบ)

งานวิจัยสายสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา Re-engagement with the Theory “วรรณกรรมเชิงทฤษฎีที่เกี่ยวเนื่องกับสถาปัตยกรรมและสภาพแวดล้อม” สถาปัตยกรรม กังสดาลแห่งความคิด (2543), จิตวิทยาสถาปัตยกรรมมนุษย์ปฏิสัมพันธ์ (2547), และจิตวิทยาสถาปัตยกรรมสวัสดิ (2549) Experiential “การย้อนสำรวจประเพณีเพื่อการค้นพบใหม่ไทยประเพณี

รูปภาพ 2.4 ปรากฏการณ์ศาสตร์ในสถาปัตยกรรม 1

ทฤษฎีและวรรณกรรมวิจารณ์ : ทบทวน ปรากฏการณ์ศาสตร์ในสถาปัตยกรรม การแปลของทิพย์สุดาจาก Phenomenology “ปรากฏการณ์ศาสตร์”⁷ แทนที่จะเป็น “ปรากฏการณ์วิทยา” ศาสตร์สถาปัตยกรรมได้สำคัญ ณ ขณะที่เรารู้และจดจำเราไม่ได้มองที่ตัวเองแต่ในความทรงจำเรากลับเห็นว่ามีส่วนของเราอยู่ในนั้น the Hidden Dimension ของ เอ็ดเวิร์ด ที ฮอลล์⁹ และ The Concept of Dwelling, Genius Loci,

รูปภาพ 2.5 ปรากฏการณ์ศาสตร์ในสถาปัตยกรรม 2

จุดเริ่มต้นมาร์ติน ไฮเดกเกอร์ ต่อชีวิต ตัวตน และการดำรงอยู่ แนวคิดเรื่อง “ตัวตน” (Being) “ความจริง” “ระยะห่าง”, “ร่างกายและการครอบครองพื้นที่”, และ “กลไกของการ

มองเห็น” ผู้เขียนเชื่อว่า “ระยะห่าง” มิใช่เป็นเพียงแค่ “หน่วยวิจัย” เดียวที่จะสามารถนำมาใช้ในการเข้าถึง บันทึก และถ่ายทอดปรากฏการณ์การรับรู้ในพื้นที่สถาปัตยกรรมได้ ในขณะที่ฮอลล์เชื่อว่า “ระยะห่าง” จะเป็นช่องทางทำให้เกิดความรู้สึกถึงพื้นที่ ยังมีงานเขียนอีกสองเล่มที่พยายามขยายความแนวคิดของฮอลล์ในเรื่องเกี่ยวกับ “คุณลักษณะของพื้นที่และการแสดงตัวของมัน” ทั้งสองงานที่ว่านี้ประกอบด้วย งานเขียนของ ทอม พอร์ตเตอร์ (Tom Porter) เรื่อง The Architect’s Eye (1997, 2540) และงานเขียนของ ไบรอัน ลอร์สัน (Bryan Lawson) ในเรื่อง The Language of Space (2001, 2544) สำหรับพอร์ตเตอร์แล้ว เขาเชื่อว่า “เราสามารถพิจารณาสถาปัตยกรรมในฐานะที่เป็นการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ถึงการอยู่ร่วมกันของพื้นที่และรูปทรงตามขนาดและสัดส่วนของมนุษย์” ดังนั้นการที่จะทำการพิจารณาและเข้าใจได้จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนา “ทักษะหรือการตระหนักรู้ถึงรูปทรงของพื้นที่”²⁶ ซึ่งถือได้ว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญมาก ๆ ในงานสถาปัตยกรรม คล้ายกับแนวคิดของฮอลล์ พอร์ตเตอร์เชื่อว่า “ทุก ๆ ประสบการณ์ที่เรามีเกิดจากการทำงานของทุกประสาทสัมผัส ผ่านทางสายตา หู จมูก และการสัมผัส ซึ่งจะก่อให้เกิดการกระตุ้นไปยังสมองต่อการทำงานในทุกระดับชั้น” นอกจากผ่านประสาทสัมผัสทั้งหลายแล้ว ยังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่ทำให้เราเกิด “การตระหนักรู้ หรือทักษะที่จะเข้าใจรูปทรงของพื้นที่” เช่น ผ่านแสง ทั้งแสงอาทิตย์ แสงจันทร์ หรือสภาวะน่าสบาย ไม่น่าสบาย เช่น การมองที่ทำให้เรารู้สึกถึงความไม่น่าสบาย ก็จะทำให้เรารู้สึกอึดอัด นั้นหมายความว่า “การตระหนักรู้ถึงรูปทรงของพื้นที่ ที่มีลักษณะแคบเข้ามา” ก็จะมีระดับที่เข้มข้นขึ้น พอร์ตเตอร์เชื่อว่า “มีความจำเป็นในกระบวนการออกแบบที่จะต้องคำนึงถึงประสาทสัมผัสทั้งหลาย ตัวอาคารไม่ใช่เพียงแต่ต้องการความสวยงามสมส่วนหรือการประกอบสร้างของรูปทรงอย่างบริสุทธิ์แต่เพียงอย่างเดียว พอร์ตเตอร์ยังชี้ประเด็นที่น่าสนใจต่อไปอีกถึง “ระดับของการตระหนักรู้รูปทรงของพื้นที่” เช่น ในกรณีที่เราเป็นคนแปลกหน้า หรือเป็นคนแปลกที่ สิ่งที่เราทำคือ การเข้าไปสำรวจ เปิดโอกาสให้ “สถาปัตยกรรม” เปิดเผยตัวเอง มองเห็นแง่มุมของตัวสถาปัตยกรรมในมุมใหม่ๆ ตื่นเต้น นั่นคือมุมมองแบบ “นักท่องเที่ยว” แต่เมื่อเราเริ่มที่จะคุ้นเคย ซาชิน หรือเริ่มที่จะอยู่อาศัยในที่ที่นั่นเป็นเวลานาน ความตื่นเต้นเริ่มเลือนหายไป สถาปัตยกรรมกลายเป็นเพียงแค่ฉากหลัง แทบจะไม่ได้สนใจ เราเริ่มที่จะเดินผ่านมันโดยที่ไม่ได้หันไปสนใจมัน ไม่ได้ตระหนักถึงรับรู้โดยปราสาทเทคโนโลยีที่เป็นสิ่งบิดเบือนการรับรู้ กระบวนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์สมัยใหม่

Return to a thing คือ เปรียบเสมือนสิ่งเร้าที่ตอบสนองในการรับรู้ของเราเกิดเป็นการตีความ thing, Object → Object → Perception

สถาปัตยกรรม ที่เกิดขึ้นเป็นปรากฏการณ์(ในแง่ของการรับรู้ของมนุษย์)

ปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenology) เริ่มขึ้นจากข้อคิดของนักปรัชญาหลายท่าน ดังนี้

คริสตอฟ ฟรีดริค โอททิงเงอร์ (Christoph Friedrich Oetinger, 1702 – 1782) ให้ความหมายว่า เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่าง ๆ ในโลกที่เราเห็นได้

เบรันทาโน(Brentano, 1838 – 1917) ได้แยกปรากฏการณ์วิทยาออกเป็นการแยกสิ่งที่เรียกว่า”จิตวิทยากำเนิด”(Genetic Psychology) ออกจาก”จิตวิทยาพรรณนา” (Descriptive Psychology) จิตวิทยากำเนิด เน้นการศึกษาที่มาของลักษณะทางจิตต่าง ๆ เช่น ผู้ชายคนหนึ่งกลัวงู อาจเป็นเพราะว่าเคยถูกงูกัดเมื่ออายุน้อย ยังผลให้เขากลัวงูมาจนปัจจุบัน ในขณะที่จิตวิทยาพรรณนากล่าวว่า เรารับรู้อะไรมาบ้างและพื้นที่ในการรับรู้อยู่ที่ไหนและมีความหมายอย่างไร ดังเช่นตัวอย่างนี้เขาอาจเข้าใจมาก่อนว่า งูสามารถทำอันตรายได้ มีพิษ คือ”ประสบการณ์” นี้มีความหมายต่อผู้ชายคนนี้เป็นเหตุให้เกิดความกลัวในอนาคต

สิ่งที่น่าสังเกตคือ ประสบการณ์ที่เขามีต้องสามารถหลอกหลอนเขาได้ แม้ว่างูจะมีได้ปรากฏต่อหน้า งูจึงเป็นสิ่งที่ไม่มีอยู่จริงในโลกปรากฏ(ต่อหน้า) แต่มีอยู่”จริง” และสามารถหลอกหลอนเราได้ใน”จิต” เบรันทาโนเรียกภาพของงูนี้ว่า “สิ่งที่ไม่ปรากฏแต่สำนึกไปสู่ได้” เป็นการแสดงออกของมนุษย์ในรูปแบบ “สิ่งที่ไม่ปรากฏแต่สำนึกไปสู่ได้”

เอ็ดมันด์ ฮุสเซิร์ล (Edmund Husserl, 1895 – 1938) เป็นผู้มีอิทธิพลอย่างสูงต่อผู้ก่อตั้งปรากฏการณ์วิทยา ในฐานะศิษย์ของเบรันทาโน เสนอว่าเราต้องแยกประสบการณ์ของสำนึกออกจากเนื้อหาของสำนึก กล่าวคือประสบการณ์ของสำนึกอาจมีหลายเนื้อหาได้ เช่น เมื่อเรานึกถึง”ขุนแผน” แต่ขุนแผนไม่มีจริงในโลกเป็นแค่วัตถุแห่งสำนึก แต่เมื่อเรานึกถึงขุนแผน เราอาจคิดได้หลายแง่ เช่น “ชายเจ้าชู้” “นักรบผู้มีอาคม” หรือ “ศัตรูของขุนช้าง”

ทิพย์สุตา ปทุมานนท์ ได้เป็นผู้เปิดทางเพื่อนำปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenology) เข้ามาสู่ศาสตร์ทางสถาปัตยกรรม มาเป็น ”ปรากฏการณ์ศาสตร์” เป็นการอธิบายความสำคัญของ”การดำรงอยู่(Being)” และความสัมพันธ์ที่คนมีต่อ”โลก(World)” (นำไปสู่การพิจารณาถึง “การมีชีวิตอยู่ในโลก”(Being-in-the-World) ที่สำคัญทิพย์สุตาชี้ให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงสถานะของสภาพแวดล้อม(Surrounding or Environment) ไปสู่พื้นที่ (Space) และไปสู่ถิ่นที่ (Place) ได้เมื่อระดับของการ”ก้าวล้ำ” หรือ “ก้าวข้าม” จากมิติของกายภาพไปสู่มิติทางนามธรรม

รูปภาพ 2.6 แสดงความหมายของปรากฏการณ์ศาสตร์ในแง่ของการจัดวางองค์ประกอบ

หนังสือ“สถาปัตยกรรมกึ่งศาลแห่งความคิด”เน้นการอธิบายความหมายในเชิงกระบวนการของการประกอบสร้างความเป็น “พื้นที่” หรือ “ถิ่นที่” และคิดว่าผู้เขียนต้องการสร้างความเชื่อมโยง วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ในระดับความคิดอย่างมีเหตุผล (Intellectual Level) ในลักษณะที่เป็นแบบว่า “แว่วมา”(Implicit)

จิตวิทยาสถาปัตยกรรมมนุษย์ปฏิสัมพันธ์ ในการเขียนเล่มนี้ทิพย์สุดาได้เสนอว่าความต้องการของมนุษย์นั้นคือ “ความปรารถนา” ซึ่งจะทำให้ผู้คนสามารถ “ดำรงความเป็นมนุษย์” อยู่ได้ ความหมายของการดำรงความเป็นมนุษย์ในความหมายของผู้เขียนก็คือ “การสร้างสิ่งที่ทำให้ตระหนักถึงตัวเอง” ประกอบด้วย

ตัวเองในที่นี้หมายถึง ตัวตนที่เกิดจากการได้สัมผัสประสบการณ์ของคนๆหนึ่งผ่านการรับรู้ (Perception) และประสาทสัมผัส (Human Sense) สู้การตีความ และเกิดบันทึกสู่สมองที่เป็นส่วน Memory

อดีต การหยิบเรื่องราวในอดีตมาสร้างสรรค์สอดแทรกเข้ากับสถาปัตยกรรม

เรื่องราวที่ถูกบันทึกโดยผู้คนในสถานที่นั้น จะสะท้อนให้เห็นว่าที่ผ่านมา เคยมีเหตุการณ์อะไรที่ถูกบอกเล่าต่อมาจนเป็นเสมือนส่วนหนึ่งของสถานที่นั้นๆ

(ส่วนหนึ่งของสถานที่นั้นๆ หมายความว่า เป็นสิ่งที่บ่งชี้ถึงเอกลักษณ์บางอย่างของสถานที่ ไม่ว่าจะ เป็นองค์ประกอบใดๆ ก็ตาม)

ในการให้ความหมายของสถานที่นั้นเริ่มจากคนเรามีการบันทึกเรื่องราวสำคัญๆ เอาไว้การบันทึกเพื่อบอกเล่าส่วนใหญ่จะเป็นการเขียนเพื่อให้คนได้อ่าน

แต่ถ้าเป็นสถาปัตยกรรมที่เป็นการส่งต่อเรื่องราวในสถานที่นั้นจริงๆ ไม่เพียงแต่บันทึกแต่เป็นการสร้างพื้นที่ ที่ให้ทุกคนในสถานที่ตรงนั้นได้มีส่วนในการบันทึกเรื่องราวในชีวิตประจำวันของตัวเองไว้เพื่อเป็นการบอกและชี้ให้เห็นถึงคุณค่าในชีวิตที่กำลังจะกลายเป็นอดีตในวันข้างหน้าว่า ปัจจุบันนั้นกำลังผ่านไปในทุกขณะ

เป็นการขยายผลถึง “การดำรงของมนุษย์” ในงานสถาปัตยกรรม เพื่อตอบสนองความปรารถนาของมนุษย์ เช่น ความปรารถนาที่จะอยู่ร่วมกันเป็นชุมชน ความปรารถนาในการดำรงอยู่ในพื้นที่ ฯลฯ

2.3 ความหมายของการรับรู้

การรับรู้ หมายถึง วิธีทางที่ ปัจเจกชน รวบรวม จัดกระบวนการ และแปลความข่าวสารต่างๆ จากสิ่งแวดล้อม

เฮนรี แอสซาเอล (Henry Assael) ให้ความหมายการรับรู้ของผู้บริโภค คือ การเลือกการจัดระบบ และการแปลความหมายของสิ่งกระตุ้น (stimuli) ทางสิ่งแวดล้อม และ สิ่งกระตุ้นทางการตลาด เพื่อให้ได้ภาพที่สอดคล้องกัน

สิ่งเร้า หรือ สิ่งกระตุ้น (Stimulus) หมายถึง หน่วยใด หน่วยหนึ่ง ของปัจจัยนำเข้าไปสู่ความรู้สึกอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น ตราผลิตภัณฑ์ การโฆษณา และการดำเนินธุรกิจต่างๆ เครื่องรับความรู้สึก (Sensory receptor) คือ อวัยวะของมนุษย์ ได้แก่ ตา หู จมูก ปาก และผิวหนัง ที่ทำหน้าที่รับความรู้สึกเข้ามา หน้าที่รับความรู้สึกได้แก่ การเห็น ได้ยิน ได้กลิ่น รู้รส และรู้สึกสัมผัส หน้าที่เหล่านี้ อาจมีเพียงอย่างเดียวหรือหลายๆ อย่างรวมกัน

อาการรู้สึก หรือ ประสาทสัมผัส (Sensation) คือ การตอบสนองโดยทันที และโดยตรงของอวัยวะรับสัมผัส (Sensory Organ) ต่อสิ่งเร้า เช่น การโฆษณา การบรรจุภัณฑ์ ชื่อตราผลิตภัณฑ์ ภาวะไหวรู้สึกของมนุษย์ คือ ประสบการณ์ของอาการรู้สึก ซึ่งขึ้นอยู่กับเครื่องรับความรู้สึกของแต่ละคน เช่น สายตา การได้ยิน และปริมาณ หรือ ความเข้มข้นของสิ่งเร้า ซึ่งแต่ละคนแสดงออกมา เช่น คนตาบอด มีความมีความรู้สึกได้ยินดีกว่า คนสายตาดำโดยทั่วไป เป็นต้น

ปกติ มนุษย์จะรับรู้ได้ ต้องผ่านมาทางประสาทสัมผัสก่อน กระบวนการสัมผัสจากประสาทต่างๆ เกิดก่อนกระบวนการเรียนรู้

กระบวนการรับรู้เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยผ่านขั้นตอนสำคัญอย่างต่อเนื่อง

3 ประการดังนี้

1. การรับสิ่งเร้าจากภายนอก (sending)
2. การเลือก (selecting) และการใส่ใจ (attending) สิ่งเร้าเฉพาะ และไม่ได้สนใจสิ่งอื่น
3. การแปลความหมาย (Interpreting) สิ่งเร้า และให้ความหมาย (meaning)

ลักษณะของบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ (Characteristics of a person that influence perception) ปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ของคนในเวลาหนึ่ง ๆ มี 6 ประการดังนี้

1. ภาวะทางกายภาพ และ กายวิภาค (physiological and anatomical condition) เช่น ผู้หญิงตัวเล็กกว่าผู้ชาย ย่อมมีความสามารถในการขนย้ายสิ่งของได้น้อยกว่า พนักงานต้อนรับต้องปฏิบัติต่อผู้พิการเป็นพิเศษมากกว่าคนที่มีร่างกายผิปกดี
2. อิทธิพลของครอบครัว (Family influences) เช่น บุคคลที่ถูกเลี้ยงดูมาแบบสั่งการ ก็จะเป็นคนที่ของสั่งการ เป็นต้น
3. อิทธิพลทางวัฒนธรรม (Cultural Influences) เช่น บุคคลที่มีค่านิยมในการทำงานหนัก รักผิชอบสูง ก็จะพิถีพิถันในการทำงาน และชอบคนในลักษณะเดียวกัน นักท่องเที่ยวบางประเภทจะชอบโบราณสถาน หรือ บางประเทศจะชอบการจับจ่ายในการดื่ม การกิน เป็นต้น
4. เหตุจูงใจ ความจำเป็น และเป้าหมาย (motive, needs, and goals) ในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ บุคคลจะมีสิ่งจูงใจ และประสบการณ์จากสิ่งต่าง ๆ เช่น คนสูงอายุมักชอบที่พักที่ไม่

พลุกพล่าน นักธุรกิจต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกในการติดต่อสื่อสาร หรือ
นักท่องเที่ยวงานกลุ่มต้องการธรรมชาติที่บ้านตนไม่มีเป็นต้น

5. ประสบการณ์จากอดีต (past experience) บุคคลรับรู้สิ่งต่างๆ ในปัจจุบัน เกิดจาก
อิทธิพลของอดีตเป็นอย่างมาก สิ่งที่สำคัญ และมีความหมายต่อบุคคลในอดีต จะทำ
ให้ง่ายต่อการรับรู้ในปัจจุบัน
6. ลักษณะทางบุคลิกภาพ (personality characteristics) เช่น บุคคลที่มีบุคลิกภาพที่
มั่นใจ จะสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดีกว่า

การเกิดขึ้นของปัญหาการรับรู้ (Why perceptual problem exist) การรับรู้เป็นการ
ติดต่อสื่อสาร ผู้ส่งต้องการให้ผู้รับได้รับข่าวสารตามที่ตนคาดหวัง แต่ยังมี การรับรู้ที่ไม่
เป็นไปตามนั้น เนื่องจากสิ่งต่อไปนี้

1. ลักษณะของสิ่งเร้า (characteristics of the stimulus) สิ่งเร้า หรือสิ่งชักนำที่มี
ความหมาย หรือ ความรู้สึกมีผลต่อการเรียนรู้ เช่น โรงแรมประกาศว่าจะมีงานเลี้ยง
ที่ลานข้างสระน้ำ จะทำให้ผู้เข้าพักแต่ละคนแปลความหมายไปได้ หลายๆ ทางเช่น
 - เป็นความกรุณาของทางโรงแรม
 - ตนหาความเจ็บไม่ได้ในช่วงงานเลี้ยง
 - ไม่ทราบว่าจะวางตัวอย่างไรในงานเลี้ยง
2. กระบวนการทางจิตของประชาชน (mental processes of people) เป็นสาเหตุ
สำคัญในการก่อให้เกิดปัญหาการรับรู้ ซึ่งมักเป็นปฏิกิริยาของบุคคล ที่เขาเหล่านั้นจะ
หลีกเลี่ยงการรับรู้ถึงสถานการณ์อันไม่เป็นที่น่าพอใจ และอันอาจจะเกิดความ
กระวนกระวายใจขึ้นได้
3. การปฏิเสธ (denial) ถ้าข่าวสารการรู้สึกทำให้ผู้รับไม่พอใจ คนๆ นั้น ก็จะปฏิเสธ
ข่าวสารนั้น เช่น คนที่ทำความผิด มักจะบอกว่า ตนไม่ทราบว่ามีกฎเกณฑ์เช่นนั้น
หรือ คนที่ติดบุหรี่มักไม่สนใจคำเตือนของแพทย์บนซองบุหรี่
4. การยึดติดรูปแบบ (stereotyping) คนมักประเมินสิ่งต่างๆ หรือบุคคลต่างๆ บน
พื้นฐานของการรับรู้ของตน บางคนชอบสิ่งใด ก็จะชอบอยู่แต่สิ่งนั้น เป็นต้น
5. ผลจากการมีคุณลักษณะที่ดี (halo effect) หากคนชอบหรือไม่ชอบสิ่งใด เขาก็จะ
จดจำลักษณะนั้นๆ ไว้ เช่น คนแต่งตัวดี จะถูกมองว่าเป็นคนดี หรือ ผู้บังคับบัญชา
อาจไม่ชอบลูกน้อง เนื่องจากไม่ชอบนิสัยของลูกน้อง เพียงสิ่งสองสิ่ง
ผู้บังคับบัญชาไม่ชอบ เป็นต้น
6. การโทษผู้อื่น (projection) เป็นกลไกที่มักเกิดขึ้นในวัยเด็ก ชอบโยนความผิดให้
ผู้อื่น หรือสิ่งอื่นโดยอัตโนมัติ โดยไม่ยั้งคิด คนโดยทั่วไป มักไม่ได้ประเมินจากสิ่ง
ที่ตนทำ แต่มักมองแบบเข้าข้างตนเอง

7. การเลือกรับรู้ (selective perception) การเลือกรับรู้จะมีผลเสียต่อตัวเอง เมื่อคนพยายามหลอกตัวเอง หรือไม่ยอมรับว่าตนเองทำผิด หรือไม่ฟังคำตักเตือนจากผู้หวังดี
8. การปกป้องการรับรู้ (perceptual defense) คนมักจะสัมผัสรับรู้สิ่งต่างๆ ตามที่ตนเชื่อ เช่น มีประสบการณ์ที่ผิดหวังกับโรงแรมนี้ ก็จะเชื่อว่า บริการไม่ดีอยู่เช่นนี้ตลอดไป การจะเปลี่ยนความเชื่อเป็นเรื่องต้องใช้เวลานาน
9. การลงรอยกันของการรับรู้ (perceptual congruence) เช่น หลายๆ ครั้ง ในเหตุการณ์หนึ่งๆ คนมีความเห็นสอดคล้องกันเป็นจำนวนหลายๆ คน ระดับของการรับรู้ในสิ่งต่างๆ เป็นไปในทางเดียวกันสูง การลงรอยกันสูง หมายถึง การรับรู้ตรงกันหมด แต่คนอาจเห็นพ้องต้องกันในเรื่องผิดๆ ได้ เป็นต้น

2.4 การรับรู้ทางประสาทสัมผัส

อวัยวะสัมผัสของร่างกายมนุษย์ เป็นเครื่องมือที่รับสิ่งเร้ารอบตัว ที่เรียกว่า อวัยวะสัมผัส ในทางจิตวิทยาแยกออกเป็น 7 ประเภท คือ

2.4.1. ตา เรียกว่า จักษุสัมผัส

2.4.1.1. จักษุสัมผัสที่เราจะมองเห็นหรือไม่ เนื่องจาก วัตถุ เป็นสำคัญ ประสบการณ์ที่ใช้กับอาคาร สถานที่มนุษย์ส่วนใหญ่พอใจอาคารที่มีสีน้อย มากกว่าอาคารที่มีหลายสี ตัวอาคารภายนอก หรือ ภายใน ที่ใช้สีมากกว่า 2 สี ขึ้นไป และเป็นสีสดใส จะช่วยให้มองเห็นตัวอาคารได้ง่าย สีและแสง มีความสัมพันธ์กัน ในห้องที่มีความสว่างตามธรรมชาติอยู่แล้ว ควรหลีกเลี่ยงการใช้สีขาว เพราะจะทำให้เกิดการสะท้อนแสงมากเกินไปในประเทศแถบร้อน สีที่เข้มจัด จะจางลงได้ถ้าถูกแสงแดดแผดเผาอยู่เป็นประจำ จึงควรหลีกเลี่ยงการใช้สีที่เข้มมากในบริเวณที่โดนแดดจัด เพราะจะสะท้อนแสงสว่างเข้าไปในอาคารมากเกินไป ทำให้ระคายเคืองประสาทตาได้สีใช้เป็นสัญลักษณ์ของอาคารได้ แต่ทั้งนี้แล้วแต่วัฒนธรรมของแต่ละประเทศด้วย เช่น ในไทย สีสดต่างๆ มักใช้กับอาคารทางศาสนา เช่น หลังคาโบสถ์ใช้กระเบื้องสีแสด เขียวสด หรือ นำเงินสด เป็นต้น สีมียผลทางจิตวิทยาต่อผู้ใช้อาคาร เช่น สีร้อนที่เข้มไม่มาก เช่น ส้มอ่อน เหลืองเข้ม ให้ความอบอุ่นฉุนฉิมิตร การสมาคม การอยู่ร่วมกัน มักใช้กับห้องนั่งเล่น ห้องรับแขกสีร้อนที่เข้มมาก เช่น แดง แสด ให้ความรู้สึกตื่นเต้น กระฉับกระเฉง มักใช้เพื่อเตือนให้ระวังตัว สีเย็น เช่น เขียว น้ำเงิน คราม ขาวให้นึกถึงทะเล มักใช้กับห้องนอน ห้องทำงาน ห้องคนเจ็บ

2.4.2. หู เรียกว่า โสตสัมผัส

2.4.2.1. โสตสัมผัส (auditory sense)

คุณสมบัติของการได้ยินของเสียง สามารถรับรู้ได้เป็น 3 ทาง ดังนี้

ความดังของเสียง การที่ผู้ฟังจะได้ยินเสียง และรู้สึกว่าจะดังมากน้อย ขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคล และปัจจัยต่อไปนี้เป็น ความไวของหู หรือ เครื่องรับเสียง ความเข้มของเสียง ความถี่ของเสียง

ระดับเสียง หูของทุกคนจะได้ยินเสียงอยู่ในขอบเขตจำกัด คือ ระหว่าง 20 – 20000 ครั้ง ต่อวินาที

คุณภาพของเสียง เช่น เสียงร้องเพลง เสียงสัตว์ เสียงพูด

มนุษย์มีความสามารถรับความเข้มของเสียงที่มีพิสัยกว้างมาก หน่วยวัดความดังเรียกว่า

“เดซิเบล” (decibel = dB) โดยแบ่งตามระดับความดังค่อย ตาม มาตรฐาน เช่น

- 0 dB เริ่มการได้ยิน
- 60 dB เสียงคุยปกติ
- 80 dB เสียงคุยปกติ
- 140 dB เป็นอันตรายต่อประสาทหู

2.4.3. จมูก เรียกว่า ฆานสัมผัส

2.4.3.1. ฆานสัมผัส (sense of smell or olfactory sense)

นักจิตวิทยาแบ่งกลิ่นออกเป็น 6 ชนิด คือ กลิ่นเครื่องเทศ กลิ่นดอกไม้ กลิ่นผลไม้ กลิ่นยาง กลิ่นเหม็น กลิ่นไหม้

ความไวของการรับรู้กลิ่น ขึ้นอยู่กับ ชนิดของกลิ่น การปรับตัว การเปลี่ยนแปลงของร่างกาย

2.4.4. ลิ้น เรียกว่า ชิวหาสัมผัส

2.4.4.1. ชิวหาสัมผัส (sense of taste or gustatory sense)

มนุษย์รับรู้รสพื้นฐาน 4 รส คือ ขม อยู่บริเวณ โคนลิ้น หวาน อยู่บริเวณ ปลายลิ้น เปรี้ยว อยู่บริเวณ ข้าง ๆ ของลิ้น 2 ข้าง เค็ม กระจายอยู่ทั่วไปของลิ้น ปัจจัยที่ทำให้เกิดความไวของความรู้สึก ชนิดของสารเคมี เช่น รสควินิน (รสขม)

พื้นที่ของลิ้นที่รับสิ่งเร้า อุณหภูมิ เช่น รสหวาน จะเพิ่มขึ้นเมื่ออุณหภูมิสูงขึ้น แต่จะกลับลดลงเมื่ออุณหภูมิสูงขึ้นอีก หรือ รสเค็มจะเค็มน้อยลงเมื่ออุณหภูมิสูงขึ้น เป็นต้น

การปรับตัว เช่น เมื่อกินครั้งแรก จะรู้สึกหวานมากกว่าครั้งต่อไป

2.4.5. ผิวหนัง เรียกว่า ให้ความรู้สึก เจ็บ ร้อน หนาว เรียกว่า กายสัมผัส เครื่องรับ

ความรู้สึกจากสิ่งแวดล้อมภายใน

2.4.5.1. กายสัมผัส (skin senses)

ผิวหนัง หรือ ผิวหนัง ของคน มีความไวต่อการสัมผัส กับสิ่งเร้ามาก เช่น ความร้อน ความหนาว การเปลี่ยนแปลงทางเคมี การสั่นสะเทือน เป็นต้น

ที่ใต้พื้นผิวหนัง มีเซลล์ประสาทเป็นจำนวนมาก ร่างกายของคนแต่ละส่วนมีความไวต่อการสัมผัสต่างกัน เช่น ปลายลิ้น มีความไวต่อการสัมผัสสูงมาก รองลงมาคือ ปลายนิ้วมือ ด้านหลังของนิ้วมือ จนถึงฝ่าเท้า ซึ่งมาความไวต่อการสัมผัสน้อยที่สุด อุณหภูมิของผิวหนังเปลี่ยนแปลงได้ เช่น เมื่อเอามือจุ่มน้ำร้อนตอนแรกจะรู้สึกร้อน แต่เมื่อเข้าไปซักพักจะรู้สึกไม่ร้อน เนื่องจากผิวหนังเกิดการปรับตัวนั่นเอง

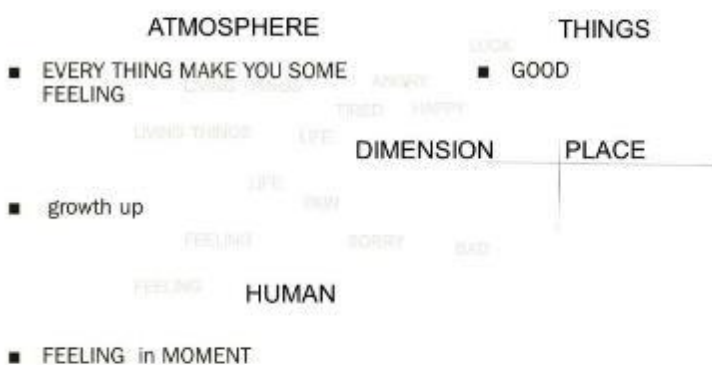
2.4.6. สัมผัสคีเนสเทซิส (kinesthesia) มนุษย์ทราบถึงความเคลื่อนไหวต่าง ๆ โดยอาศัยประสาทในกล้ามเนื้อ ข้อต่อ เอ็น เป็นต้น เรียกว่า กล้ามเนื้อสัมผัส

2.4.6.1. สัมผัสคีเนสเทซิส (kinesthesia) คือการรู้สึกสัมผัสของการเคลื่อนไหวของร่างกายในกล้ามเนื้อ เอ็น และข้อต่อของร่างกาย สัมผัส คีเนสเทซิส ช่วยให้เราสามารถเข้าใจ วัตถุ สิ่งของ ทราบขนาด และสัณฐาน โดยการเอามือคลำ ลูบดู และรู้สึกถึงน้ำหนักของวัตถุ ความต้านทานของวัตถุ การสัมผัสนี้มีความสำคัญมาก การสัมผัสต่าง ๆ ที่อาศัยแขน ขา ย่อมใช้การสัมผัสจากกล้ามเนื้อ ข้อต่อ และเอ็น มากที่สุด จะใช้ประสาทอื่นแทนไม่ได้

2.4.7. สัมผัสการทรงตัว (vestibular sense) ทำให้มนุษย์ทราบลักษณะการทรงตัวของมนุษย์รับสัมผัสนี้จาก อวัยวะสัมผัส ในช่องหูด้านใน

2.4.7.1. สัมผัสการทรงตัว (vestibular sense) ในสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมโดยมาก ระบบการทรงตัว เป็นระบบรับรู้ความรู้สึกที่ให้ข้อมูลสำคัญที่สุดเกี่ยวกับการกำหนดรู้การทรงตัว

MOMENT

รูปภาพ 2.7 แสดงkey word ที่ได้จากการศึกษาทฤษฎี

ซึ่งในส่วนแรกนี้ศึกษาร่วมกันกับวิทยานิพนธ์ของ peter zhumthor เข้ามาวิเคราะห์ร่วม ซึ่งในตัวงานส่วนใหญ่ จะเน้นในส่วนปรากฏการณ์วิทยาในเชิงวัสดุและทัศนียภาพร่วมกับบริบท ของแต่ละงาน ปีเตอร์ ซุมทอร์ ยังสะท้อนให้เห็นถึงจุดแรกเริ่ม ที่

มนุษย์ อยู่อาศัยร่วมกับ ทรัพยากรธรรมชาติ ก่อเป็นปรากฏการณ์สืบเนื่องถึงปัจจุบัน ทำให้เกิดเป็นแรงบัลดาลใจสนใจที่จะออกแบบงานสถาปัตยกรรม ที่เสมือนสื่อสะท้อนความสัมพันธ์ระหว่างการอยู่ร่วมกันกับ มนุษย์และธรรมชาติ ในอดีตกาล ภายใต้บริบท และทรัพยากรในประเทศไทย

Peter Zumthor สถาปนิกผู้ออกแบบสถาปัตยกรรมที่เต็มไปด้วยความรู้สึก

Case study from peter zumthor

Peter Zumthor สถาปนิกที่ได้รับการยกย่องมากที่สุดคนหนึ่งในศตวรรษที่ 21 ด้วยการสร้างสถาปัตยกรรมเรียบง่ายในรูปแบบร่วมสมัย และยังเป็นสถาปนิกที่ถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึกได้อย่างละเอียด ลุ่มลึก โดยสื่อสารผ่านการรับรู้ทางประสาทสัมผัสทั้ง 5 เช่น **The Therme Vals** และ **Kunsthau Bregenz** ในปี 1996 และ 1999 เป็นต้น

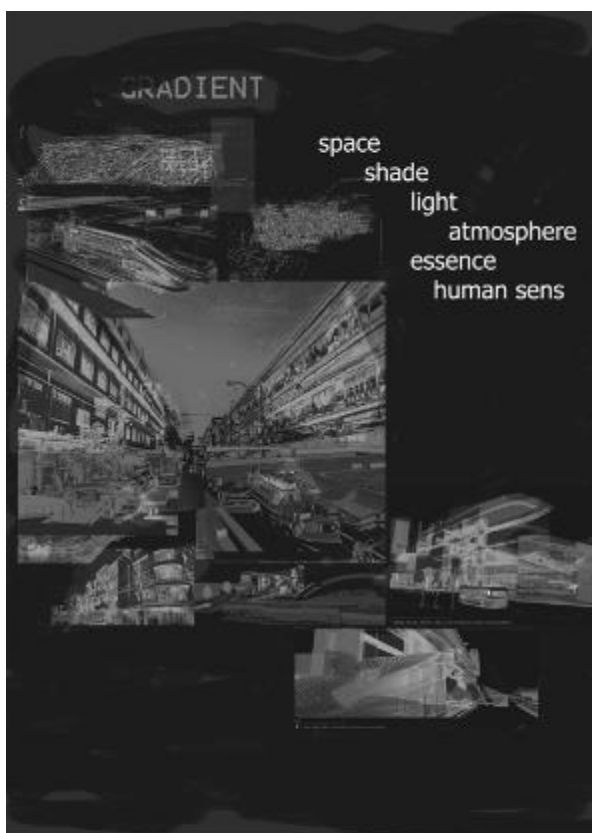
Peter Zumthor เกิดวันที่ 26 เมษายน 1943 เมือง Basel ประเทศ Switzerland ในช่วงวัยรุ่น
เขาฝึกงานเป็นช่างไม้เต็มตัว จากนั้นจึงเข้าเรียนด้านงานฝีมือและช่าง ที่ **Basel Arts and
Crafts School** ในเมืองบ้านเกิด และเรียนต่อด้าน Industrial Design ที่มหาวิทยาลัย **Pratt**

รูปภาพ 2.8 แสดงความหมายของปรากฏการณ์ศาสตร์ในแง่ของการจัดวางองค์ประกอบ

รูปภาพ 2.9 แสดงความหมายของปรากฏการณ์ศาสตร์ในแง่ของการจัดวางองค์ประกอบ

รูปภาพ 2.10 แสดงความหมายของปรากฏการณ์ศาสตร์ในแง่ของการจัดวางองค์ประกอบ องค์ประกอบของภาพที่ต้องการแสดงออกถึงความรู้สึก ที่เกิดจากแสง วัตถุที่แตกตกระทบ ที่มี องค์ประกอบเชิงคณิตศาสตร์ เส้นสาย สัดส่วน รูปทรง ขนาด และปริมาตร องค์ประกอบเหล่านี้ ประสาทสัมผัสของมนุษย์ขั้นพื้นฐานเราสามารถรับรู้ได้พร้อมกันทั้งหมด ซึ่งยากต่อการอธิบาย รายละเอียดออกมาว่าเหตุและองค์ประกอบที่เป็นการรับรู้ นอกเหนือจากความนึกคิด และความ ทรงจำของเรา เสมือนเป็นสิ่งที่เราคิดว่าเป็นเรื่องธรรมดาที่เราเป็นเช่นนี้ แต่ในแง่มุมของปรากฏ การณ์วิทยาที่ได้เป็นแนวทางศึกษาเพื่อย้อนตั้งคำถามถึงผลลัพธ์ที่ทำให้เกิดการปรากฏของสิ่ง นั้น ๆ ประกอบเข้าด้วย ปัจจัยและองค์ประกอบที่เป็น ปัจจัยหลักต่องานสถาปัตยกรรม คือ

1. วงโคจรของโลก ตำแหน่งที่ตั้ง และทิศทางในการโคจรจากตำแหน่ง
2. ระยะเวลาของการใช้ประโยชน์ตัวพื้นที่จนถึงปัจจุบัน
3. ทักษะภาพที่ปรากฏขึ้นในตัวพื้นที่ ณ ปัจจุบัน
4. การวิเคราะห์ภาพถ่ายเพื่อจำแนกองค์ประกอบ

รูปภาพ 2.11 แสดงความหมายของปรากฏการณ์ศาสตร์ในแง่ของการจัดวางองค์ประกอบ

บทที่ 3

กระบวนการศึกษาข้อมูล วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล

เนื่องจากโครงการนี้เป็นโครงการที่สร้างความรู้สึกโหยหาอดีตของผู้คนที่เข้าเที่ยวในย่านเยาวราชและสร้างความเป็นอนาคตให้กับพื้นที่ ซึ่งเน้นการนำร่องของประวัติศาสตร์ที่คนได้จดจำและบรรยากาศที่เคยใช้ชีวิตที่ผู้คนในปัจจุบันที่โหยหาในสิ่งนั้นและอยากให้นักท่องเที่ยวเข้ามาได้รับรู้ถึงประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจ และเรื่องราวที่ยาวนาน ซึ่งโครงการนี้จะกลายเป็นศูนย์รวมเรื่องราวในอดีตและบรรยากาศ

3.1 ประเด็นการศึกษาทางสถาปัตยกรรม

- 1.1 เป็นพื้นที่ที่เป็นศูนย์รวมของคนในสถานีรถไฟหัวลำโพง และคนภายนอกที่เข้าไปเที่ยวได้รู้สึกถึงความเป็นอดีตของสถานีรถไฟหัวลำโพง
- 1.2 อัตลักษณ์พื้นที่ถิ่น CASE STUDY LONDON Underground Station การสร้างอัตลักษณ์เฉพาะถิ่นในสถานีต่างๆทั่วเมืองหลวงลอนดอน สหราชอาณาจักร ประเทศอังกฤษ
- 1.3 เป็นพื้นที่ที่บอกเล่าเรื่องราวความสำคัญของพื้นที่ทางประวัติศาสตร์ของย่านเยาวราช
- 1.4 เป็นพื้นที่ที่นำเรื่องราวอดีตมาสร้างสิ่งใหม่ที่ไม่มีในปัจจุบัน กลายเป็นอนาคตของย่านเยาวราช แต่มองแล้วรู้สึกถึงอารมณ์และบรรยากาศของความเป็นอดีต
- 1.5 มุมมองและทัศนคติที่ผู้คนที่ต่อสถาปัตยกรรม อิทธิพลจากสถาปัตยกรรมที่มีต่อทัศนคติของสังคม หรืออิทธิพลของความต้องการของคนที่มีต่อสถาปัตยกรรม ทั้งในแง่มุมมองที่เกิดขึ้นในงานออกแบบที่ดูไร้เหตุผล ปัจจัยที่ทำให้นักออกแบบสร้างสรรค์งานออกมาในลักษณะต่างๆ ความเข้าใจที่ตัวผู้ออกแบบพึงมี

London Underground

รูปภาพ 3.1 case study รถไฟฟาลอนดอน 1

Case study LONDON UNDERGROUND การพัฒนาในยุคทุนนิยม

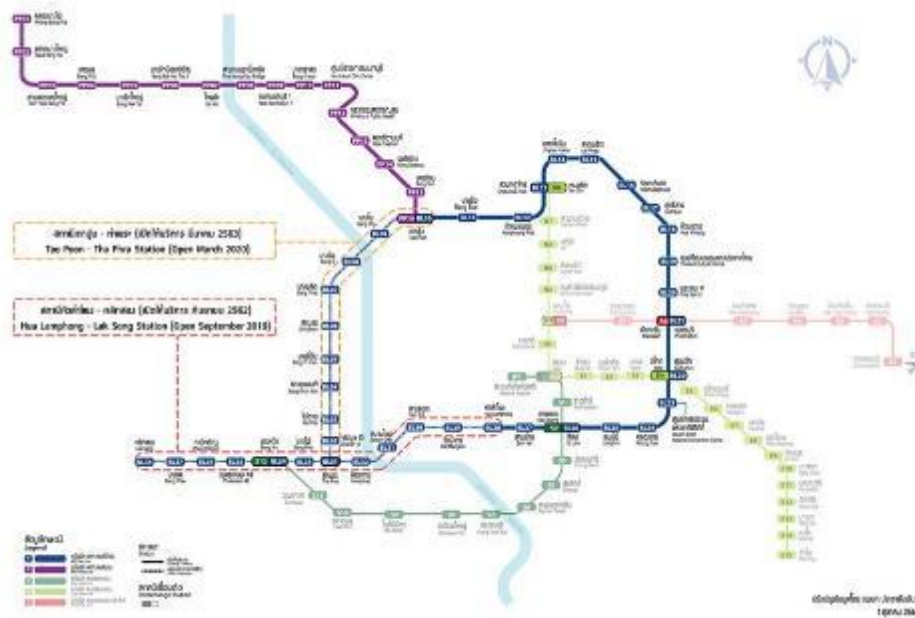
รูปภาพ 3.2 case study รถไฟฟ้าลอนดอน 2

รูปภาพ 3.3 case study รถไฟฟ้าลอนดอน 3

วิเคราะห์การเดินทางโดยมารถไฟฟ้ายังสถานีรถไฟฟ้ากรุงเทพ (หัวลำโพง)

3.1.1 การศึกษาข้อเท็จจริงเพื่อสร้างแนวทางในการกำหนดที่ตั้งโครงการ และ โปรแกรมการออกแบบ การวิเคราะห์ หาที่ตั้งโครงการจากประเด็นหลักคือ ความเป็นพื้นที่เดิมของแต่ละย่าน โดยให้เกณฑ์การเลือกตามความเหมาะสมกับสถานการณ์ ณ ปัจจุบันมากที่สุด กลุ่มผู้ใช้งานความต้องการใช้สอยอาคารและพื้นที่

รูปภาพ 3.4 แผนที่แสดงทางรถไฟฟ้าสายสีน้ำเงิน
(Google earth, 2562)

สถานีส่วนต่อขยายที่กำลังดำเนินการก่อสร้างแล้วเสร็จ ส.ค. 2562 มี 5 สถานี ได้แก่

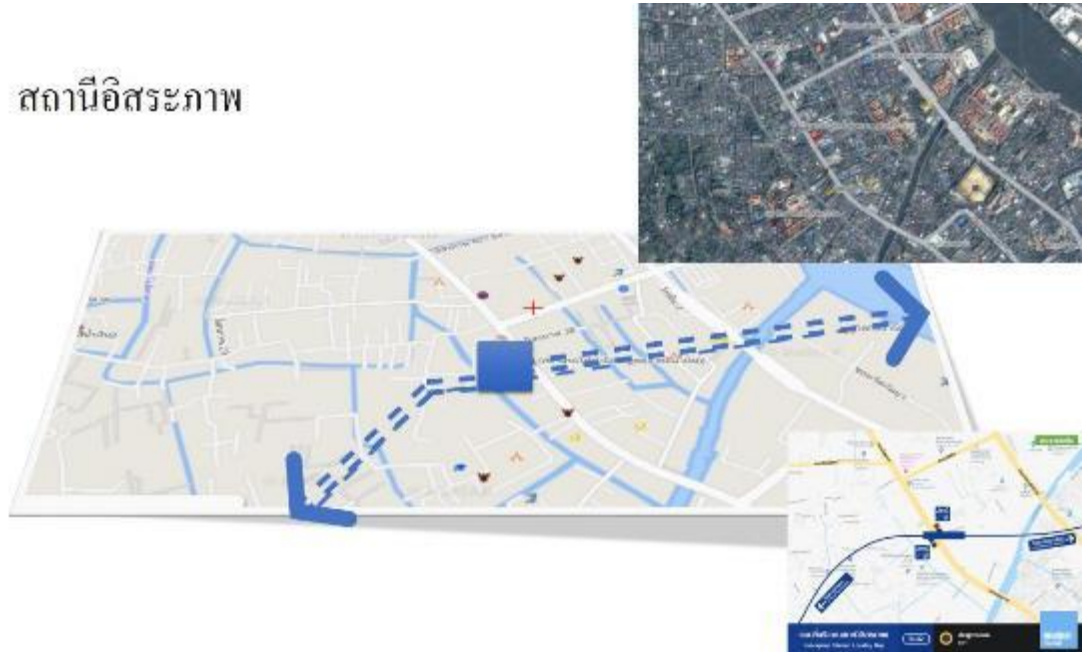

รูปภาพ 3.5 แผนที่แสดงสถานีสนามไชย

สัญลักษณ์ สีเหลี่ยมจัตุรัสแสดงที่ตั้งสถานี เส้นถนนสีน้ำเงินแสดงถึงถนนหลัก และ เส้นสีเหลืองแสดงถึงถนนรอง สถานีสนามไชย ถ.สนามไชย ตัดกับ ถ.พระพิพิธ เขตกรุงเก่า ตกแต่งภายใน

ด้วยสถาปัตยกรรมรัตนโกสินทร์ ตอนต้น ที่ออกแบบโดย รศ.ดร.ภิญโญ สุวรรณคีรี ระยะทาง จากตัวสถานี ถึง ถ.เขาวราช 193.44 ม.

สถานีอิสรภาพ

รูปภาพ 3.6 แผนที่แสดงสถานีอิสรภาพ

สัญลักษณ์ สีเหลี่ยมจัตุรัสแสดงที่ตั้งสถานี เส้นถนนสีน้ำเงินแสดงถึงถนนหลัก และ เส้นสีเหลือง แสดงถึงถนนรอง สถานีอิสรภาพ เป็น สถานีตั้งอยู่ในแนวตัดขวางใต้ถนนอิสรภาพ บริเวณใต้ซอย อิสรภาพ 23 และซอยอิสรภาพ 34 ในพื้นที่แขวงวัดท่าพระ เขตบางกอกใหญ่ โดยเป็นสถานีใต้ ดินสถานีสุดท้ายก่อนยกระดับเข้าสู่สถานีท่าพระ รวมถึงเป็นสถานีที่เชื่อมต่อไปยังอุโมงค์ลอดใต้ แม่น้ำเจ้าพระยาเพื่อข้ามไปฝั่งพระนคร

สถานีสามยอด

รูปภาพ 3.7 แผนที่แสดงสถานีสามยอด
สัญลักษณ์ สีเหลี่ยมจัตุรัสแสดงที่ตั้งสถานี เส้นถนนสีน้ำเงินแสดงถึงถนนหลัก และ เส้นสีเหลือง
แสดงถึงถนนรอง สถานีสามยอด เป็นสถานีในระบบใต้ดินที่อยู่ภายในอาณาบริเวณเกาะ
รัตนโกสินทร์รอบนอก ในแนวถนนเจริญกรุงตัดกับถนนมหาไชยที่แยกสามยอด จนถึงถนน
เจริญกรุงตัดกับถนนอนุสาวรีย์ และถนนบูรพาที่แยกอนุสาวรีย์ ในพื้นที่แขวงวังบูรพาภิรมย์
เขตพระนคร กรุงเทพฯ

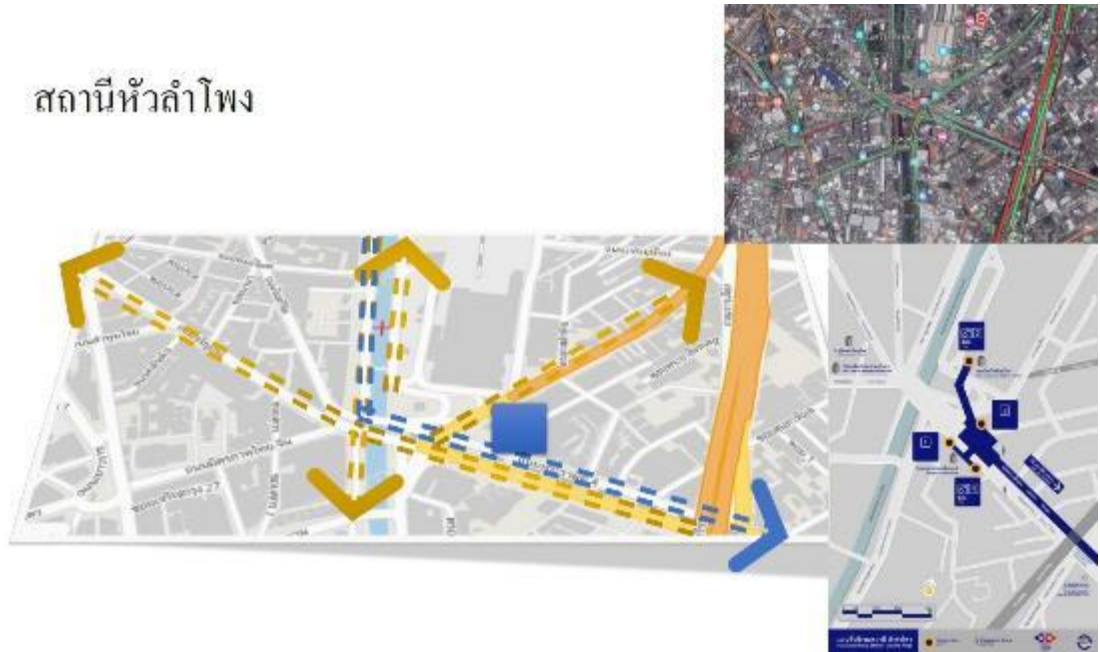
สถานีวัดมังกรวรารวาส

รูปภาพ 3.8 แผนที่แสดงสถานีวัดมังกรวรารวาส

ส่วนสถานีรถไฟใต้ดินเดิม ได้แก่

สถานีหัวลำโพง

รูปภาพ 3.9 แผนที่แสดงสถานีหัวลำโพง

รูปภาพ 3.10 แสดงความหมายของปรากฏการณ์ศาสตร์ในแง่ของการจัดวางองค์ประกอบ

แผนที่แสดงเขตพระนครเดิมและ
ฝั่งสีที่ดินปัจจุบัน

รูปภาพ 3.22 แผนที่เขตกรุงเทพมหานครแสดงเขตพระนครเดิมและฝั่งสีที่ดินปัจจุบัน

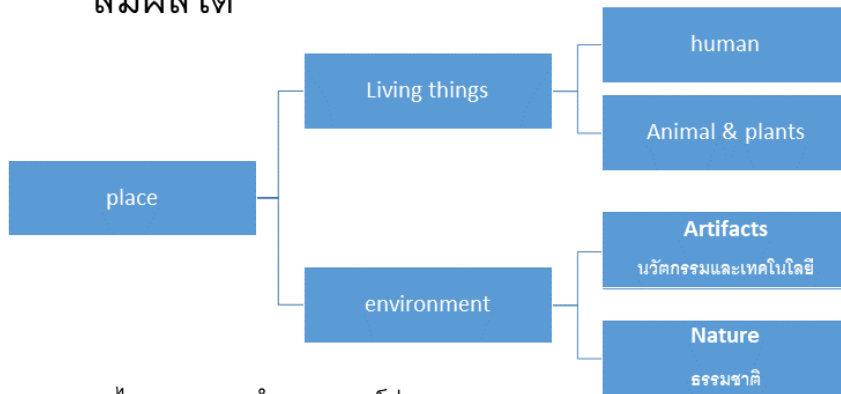

- สถาบันพระมหากษัตริย์ (เปิดให้บริการแล้ว)
- สถาบันทางศิลปะ
- สถาบันทางเกษตร
- สถาบันเศรษฐศาสตร์
- สถาบันเทคโนโลยี
- สถาบันการศึกษาระดับมัธยมศึกษา
- สถาบันการศึกษาระดับประถมศึกษา
- สถาบันการศึกษาระดับอนุบาล
- สถาบันการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
- สถาบันการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
- สถาบันการศึกษาระดับปริญญาตรี
- สถาบันการศึกษาระดับปริญญาโท
- สถาบันการศึกษาระดับปริญญาเอก
- สถาบันการศึกษาระดับปริญญาโท
- สถาบันการศึกษาระดับปริญญาเอก

รูปภาพ 3.11 แผนที่เขตกรุงเทพมหานครแสดงเขตพระนครเดิมและฝั่งสีที่ดินปัจจุบัน

หมุดเส้นทางสถานีรถไฟฟ้ามหานคร สายเฉลิมรัชมงคล (พุทธมณฑลสาย 4-หลักสอง-หัวลำโพง-บางซื่อ-เตาปูน-ท่าพระ)

Senns of place ความเป็นเอกลักษณ์ ในย่านต่างๆ ที่เราสัมผัสได้

ชุดไดอะแกรม จำแนกองค์ประกอบ
ของสถานที่
เพื่อการตั้งข้อสังเกตในย่านต่างๆ

รูปภาพ 3.12 แสดงความหมายของปรากฏการณ์ศาสตร์ในแง่ของการจัดวางองค์ประกอบ

Senns of place ความเป็นเอกลักษณ์ ในย่านต่างๆ ที่เราสัมผัสได้

รูปภาพ 3.13 แสดงความหมายของปรากฏการณ์ศาสตร์ในแง่ของการจัดวางองค์ประกอบ

ย่านที่สามารถ สังเกตได้ง่าย ได้แก่ เขาวราช

รูปภาพ 3.14 แสดงความหมายของปรากฏการณ์ศาสตร์ในแง่ของการจัดวางองค์ประกอบ

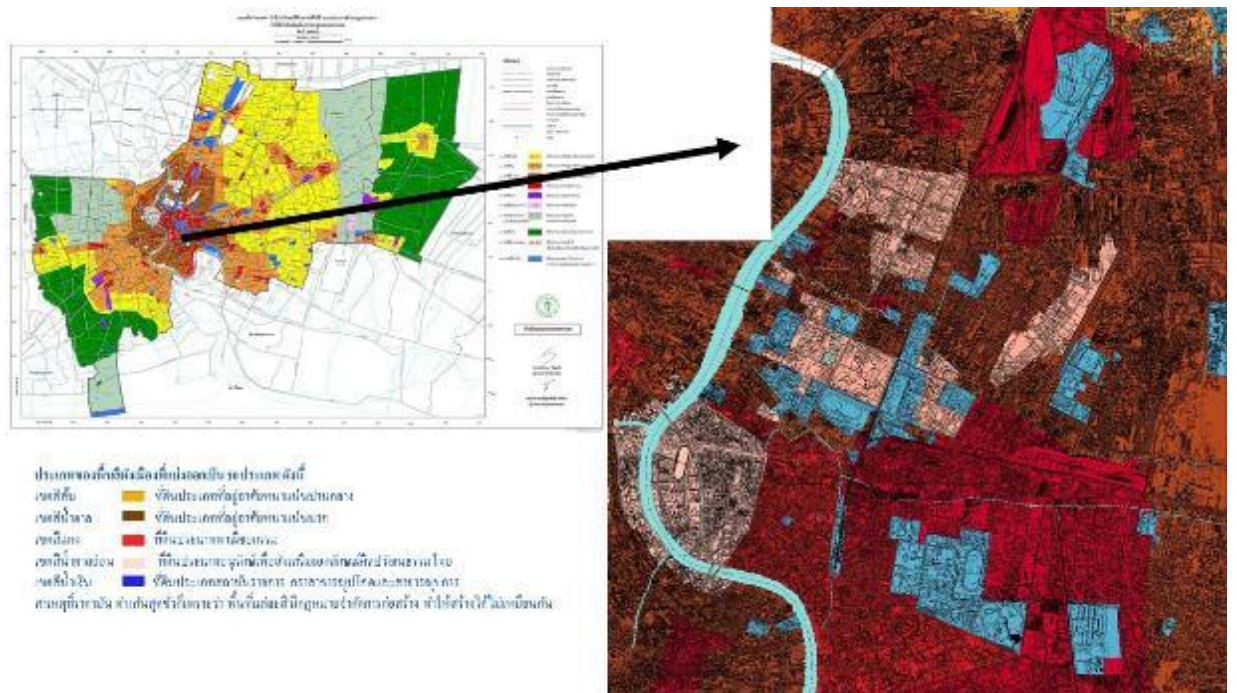
รูปภาพ 3.15 แสดงความหมายของปรากฏการณ์ศาสตร์ในแง่ของการจัดวางองค์ประกอบเขาวราช

รูปภาพ 3.16 แสดงความหมายของปรากฏการณ์ศาสตร์ในแง่ของการจัดวางองค์ประกอบเขาวราช

รูปภาพ 3.17 แสดงความหมายของปรากฏการณ์ศาสตร์ในแง่ของการจัดวางองค์ประกอบเขาวราช

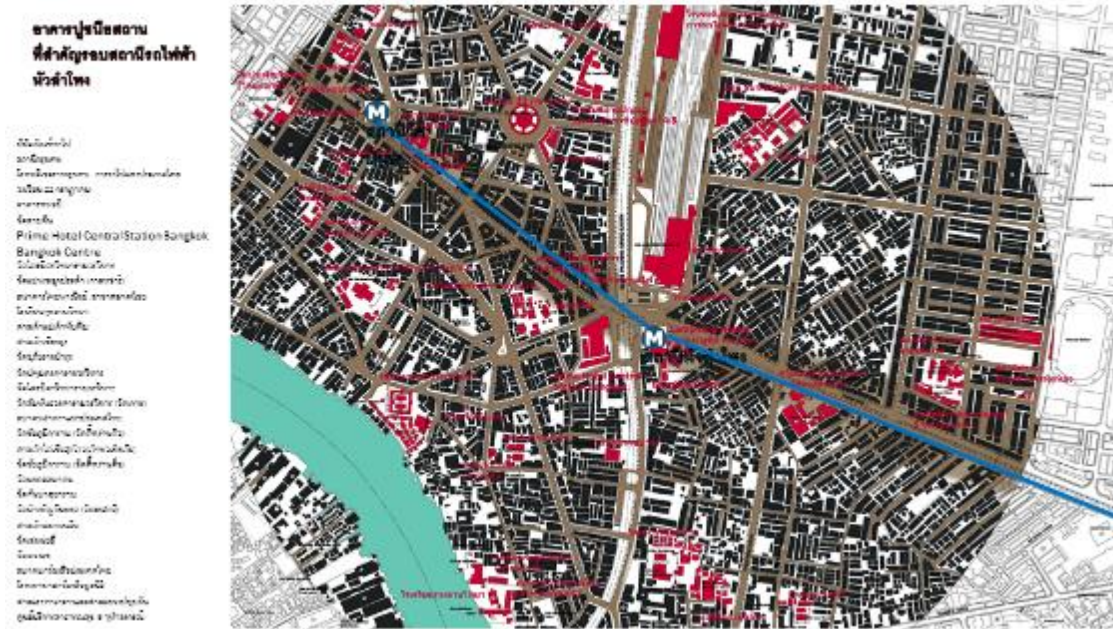
รูปภาพ 3.18 แสดงความหมายของผังกรุงเทพมหานคร

ประเภทของพื้นที่สีผังเมืองที่แบ่งออกเป็น 10 ประเภท ดังนี้

- เขตสีส้ม ■ ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นปานกลาง
 - เขตสีน้ำตาล ■ ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก
 - เขตสีแดง ■ ที่ดินประเภทพาณิชยกรรม
 - เขตสีน้ำตาลอ่อน ■ ที่ดินประเภทอนุรักษ์เพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมไทย
 - เขตสีน้ำเงิน ■ ที่ดินประเภทสถาบันราชการ ราชการอนุภูมิภาคและราชการปกครองส่วนท้องถิ่น
- สาเหตุที่ราคามัน ต่างกันสุดขั้วก็เพราะว่า พื้นที่แต่ละสี มีกฎหมายจำกัดการก่อสร้าง ทำให้สร้างได้ไม่เหมือนกัน

รูปภาพ 3.19 แสดงความหมายของผังกรุงเทพมหานคร

รูปภาพ 3.20 แสดงความหมายของผังกรุงเทพมหานครใน 1 กิโลเมตรรอบสถานีรถไฟฟ้าหัวลำโพง

อาคารปูชนียสถานที่สำคัญรอบสถานีรถไฟฟ้าหัวลำโพง ประกอบด้วยดังนี้

พิพิธภัณฑ์รถไฟ,สถานีกรุงเทพ,โร้รรถดีเซลรางกรุงเทพ การรถไฟแห่งประเทศไทย,วงเวียน 22 กรกฎาคม,อาคารหอนมี,วัดสามจีน,Prime Hotel Central Station Bangkok,Bangkok Centre ,วัดไตรมิตรวิทยารามวรวิหาร,วัดแม่พระลูกประคำ (กาลหว่าร์),ธนาคารไทยพาณิชย์ :สาขา ตลาดน้อย,โรงเรียนกุหลาบวิทยา,ศาลเจ้าแม่เจ้าทับทิม,ศาลเจ้าเชียงใหม่,วัดอุภัยราชบำรุง ,วัดปทุมคงคาราชวรวิหาร,วัดไตรมิตรวิทยารามวรวิหาร,วัดสัมพันธวงศารามวรวิหาร (วัดเกาะ) ,สมาคมฮากกาแห่งประเทศไทย,วัดชัยภูมิการาม (วัดตี้งานตี้อ),ศาลเจ้าใต้เขี้ยฮุกโจว(เจ้าพ่อ هنگเจีย),วัดชัยภูมิการาม (วัดตี้งานตี้อ),วัดมงคลสมาคม,วัดกันมาตุยาราม,วัดบำเพ็ญจีนพรต (วัดยังฮกยี่),ศาลเจ้าแม่กวนอิม,วัดเล่งเน่ยยี่,วัดดวงแข,สมาคมกว๋องสิวประเทศไทย,โรงพยาบาล กว๋องสิวมูลนิธิ,ศาลแรงงานกลางและศาลแขวงปทุมวัน,ศูนย์บริการสาธารณสุข 5 จุฬาลงกรณ์

รูปภาพ 3.21 แสดงความหมายของผังกรุงเทพมหานครใน 1 กิโลเมตรรถไฟฟ้าวังบูรพา

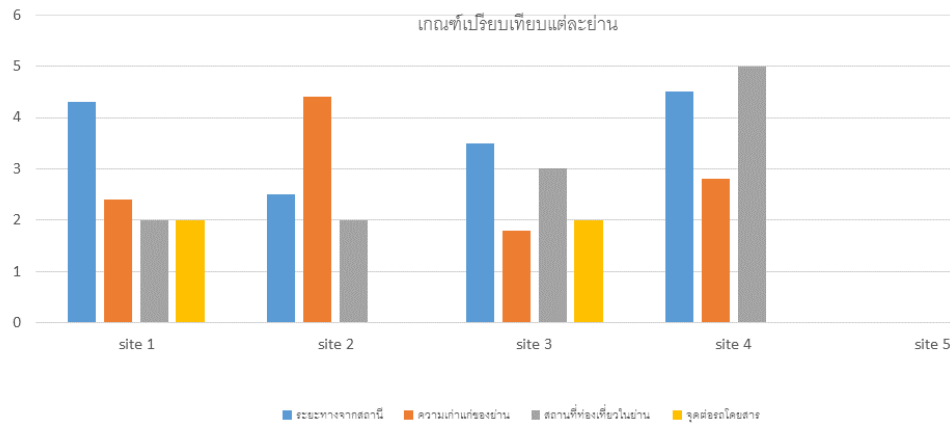
อาคารปูชนียสถานที่สำคัญรอบสถานีรถไฟฟ้าวังบูรพา ประกอบด้วยดังนี้

วัดเล่งเน่ยยี่, วัดกนิษฐา, ศาลเจ้าแม่ทับทิม, วัดก้นมาตุยาราม, วัดมณฑลสมาคม, วัดบำเพ็ญจีนพรต (วัดยงฮกยี่), วัดชัยภูมิการาม (วัดตี๋หังงานตี้), วัดโลกานุเคราะห์, ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง เชียงอีงกง, โรงเจบุญสมาคม, วัดจักรวรรดิราชวาสรวมมหาวิหาร, วัดชัยชนะสงคราม, วัดบพิตรพิมุขวรวิหาร, วัดราชบูรณราชวรวิหาร, วัดพระพิเรนทร์, วัดดิสานุการาม, วัดเทวีวรรณวิภาติ, วัดทิพยวารีวิหาร, วัดราชบพิศสถิตมหาสีมาราม, วัดราชประดิษฐสถิตมหาสีมาราม, วัดเทพมณเฑียร สมาคมฮินดูสมาช, วัดสุทัศนเทพวรารามราชวรมหาวิหาร, วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม, วรมหาวิหาร (วัดโพธิ์), วัดราชประดิษฐสถิตมหาสีมารามพระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก, เสาชิงช้า, สถานีตำรวจนครบาลพระราชวัง, โรงเรียนราชินี, มิวเซียมสยาม Museum Siam

รูปภาพ 3.22 แสดงสถานที่สำคัญของฝั่งกรุงเทพมหานครใน 1 กิโลเมตรรถไฟฟ้าหัวลำโพง

3.2 การสังเคราะห์ผล

site1 12185 ตร.ม. สถานีรถไฟฟ้ากรุงเทพ

site 1 พื้นที่ข้างสถานีรถไฟฟ้าหัวลำโพง พื้นที่ 12,185 ตารางเมตร อาคารปูชนียสถานที่สำคัญ รอบสถานีรถไฟฟ้าหัวลำโพงหลายแห่ง สถานีหัวลำโพง สร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 5 ด้วยรูปแบบสถาปัตยกรรมแบบตะวันตกแบบอิตาเลียน-เรอเนสซองส์ ที่โดดเด่นด้วยโดมโค้งขนาดใหญ่ที่มี

ช่วงกว้างและผนังกระจกใหญ่ที่สุดในประเทศขณะนั้น

Site 2 9285 วัดมังกร

ถ.เยาวราช

site 2 พื้นที่วัดมังกร พื้นที่ 9,285 ตารางเมตร รอบสถานีรถไฟฟ้าบริเวณย่านวัดมังกรกมลาวาส (วัดเล่งเน่ยยี่)

Site 3 สนามไชย 16219

รูปภาพ 3.22 แผนที่เขตทั้งหมดของการวิเคราะห์งานมีจากงานเขต

site 3 สนามไชย พื้นที่ 16,219 ตารางเมตร รอบสถานีรถไฟฟ้า ถ.สนามไชย ตัดกับ ถ.พระพิพิธ เขตกรุงเก่า ตกแต่งภายใน ด้วยสถาปัตยกรรมรัตนโกสินทร์ ตอนต้น ที่ออกแบบโดย รศ.ดร.ภิญโญ สุวรรณคีรี ระยะทางจากตัวสถานี ถึง ถ.เยาวราช 193.44 ม.

รูปภาพ 3.23 แผนที่เขตทั้งหมดของการวิเคราะห์งานมีจากงานเขต

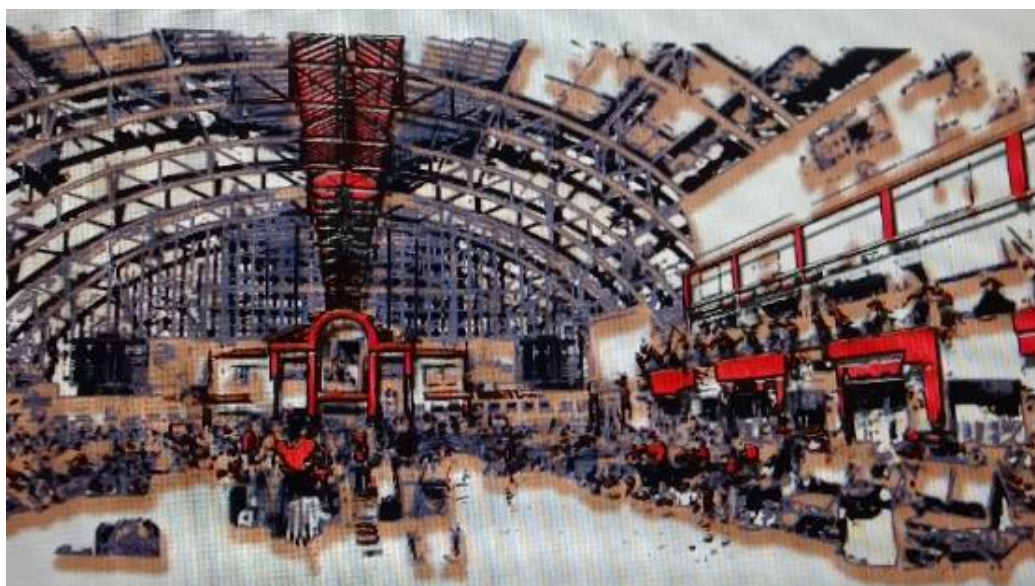

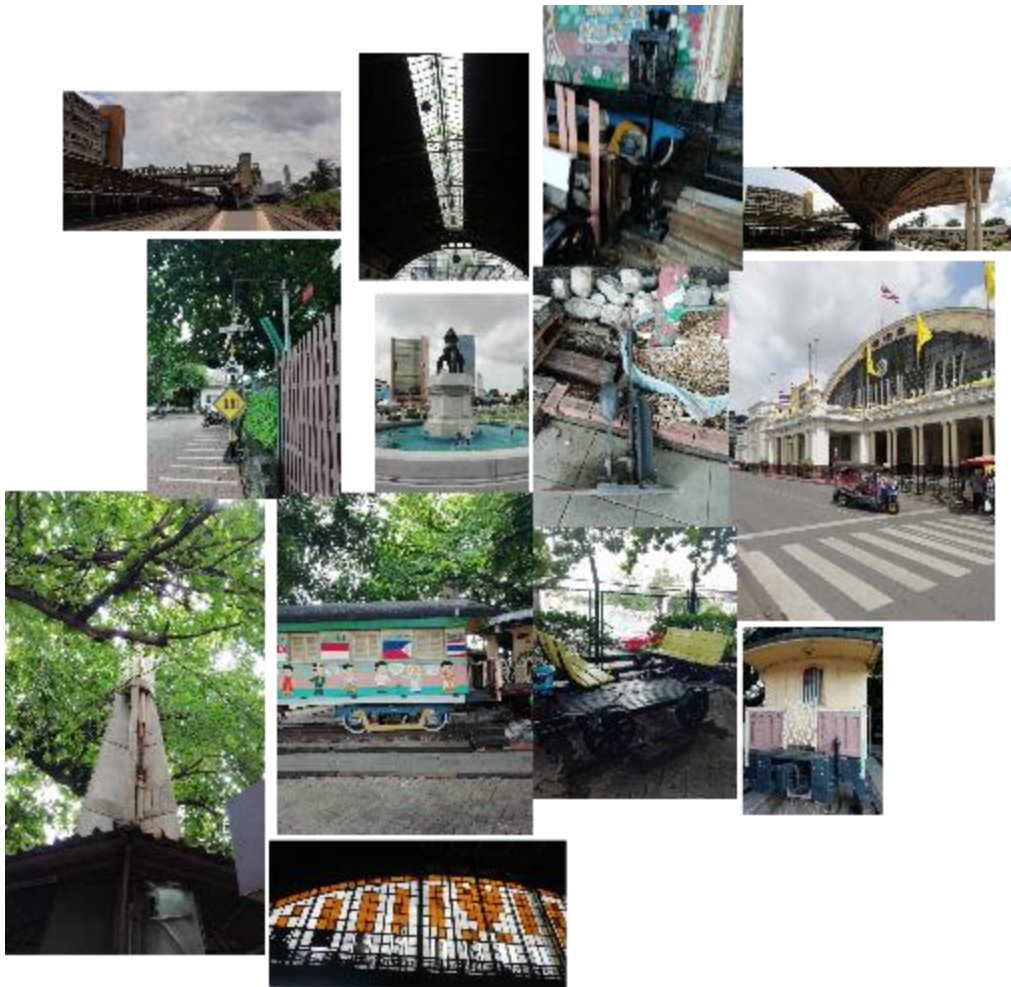
ตำแหน่งประตู สามยอด เดิมที่
สะพานข้ามคลองรอบกรุงนั้น
เป็นไม้ แต่พอความเจริญแผ่
ขยาย ตัวประตูก็กลายเป็นสิ่งกีด
ขวางการเดินทาง ได้ถูกรื้อ
ถอนในสมัย ร.5

site 4 สถานีสามยอด พื้นที่ 3,909 ตารางเมตร สถานีสามยอด เป็นสถานีในระบบใต้ดินที่อยู่ภายในอาณาบริเวณเกาะรัตนโกสินทร์รอบนอก ในแนวถนนเจริญกรุงตัดกับถนนมหาไชยที่แยกสามยอด จนถึงถนนเจริญกรุงตัดกับถนนอนุสาวรีย์ และถนนบูรพาที่แยกอนุสาวรีย์ ในพื้นที่แขวงวังบูรพาภิรมย์ เขตพระนคร กรุงเทพฯ ประตูสามยอด เดิมทีสะพานข้ามคลองรอบกรุงนั้นเป็นไม้ แต่พอการเจริญแผ่ขยายตัวประตูก็กลายเป็นสิ่งกีดขวางการเดินทาง ได้ถูกรื้อถอนในสมัยรัชกาลที่ 5

สรุปผลกำหนดที่ตั้งโครงการ

SITE A สถานีหัวลำโพง สถานีรถไฟหัวลำโพงเดิมเป็นอาคารไม้ 2 ชั้นต่อมาในช่วงปลายสมัยรัชกาลที่ 5 ในราวปีพ.ศ. 2449 เกิดแนวคิดการสร้างสถานีรถไฟในสวดยสง่าด้วยแบบร่างของคาร์ล เดอริงห์ แต่สุดท้ายใช้แบบร่างของมาริโอ ตามาญโญ โดยเริ่มก่อสร้างในปี พ.ศ. 2453 มีนายเกอร์เบอร์เป็นวิศวกร แล้วเสร็จในสมัยรัชกาลที่ 6 สถานีรถไฟกรุงเทพฯ หรือสถานีรถไฟหัวลำโพงเป็นสถานีรถไฟหลักและเก่าแก่ที่สุดในประเทศไทย สร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 5 ด้วยรูปแบบสถาปัตยกรรมแบบตะวันตกแบบอิตาเลียน-เรอเนสซองซ์ ย่านที่มีประวัติเก่าแก่และการศึกษาคนเขาวราชแต่ดั้งเดิมชาวจีนที่มาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทย เป็นย่านท่องเที่ยวและการเดินทางด้วยรถไฟรางที่กำลังเปลี่ยนแปลงของสถานีรถไฟหัวลำโพงที่เรา ทำเป็นพิพิธภัณฑ์การชมวิวของเมืองเก่า

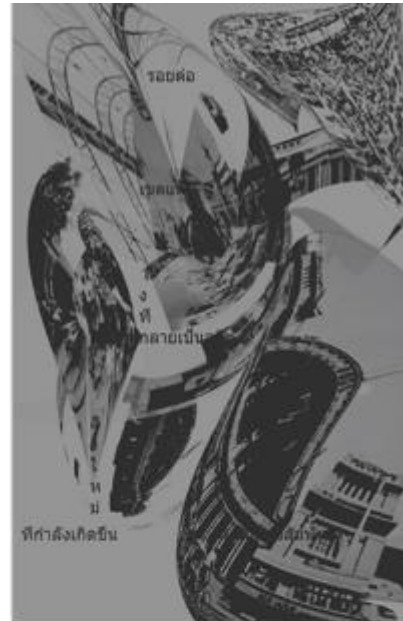

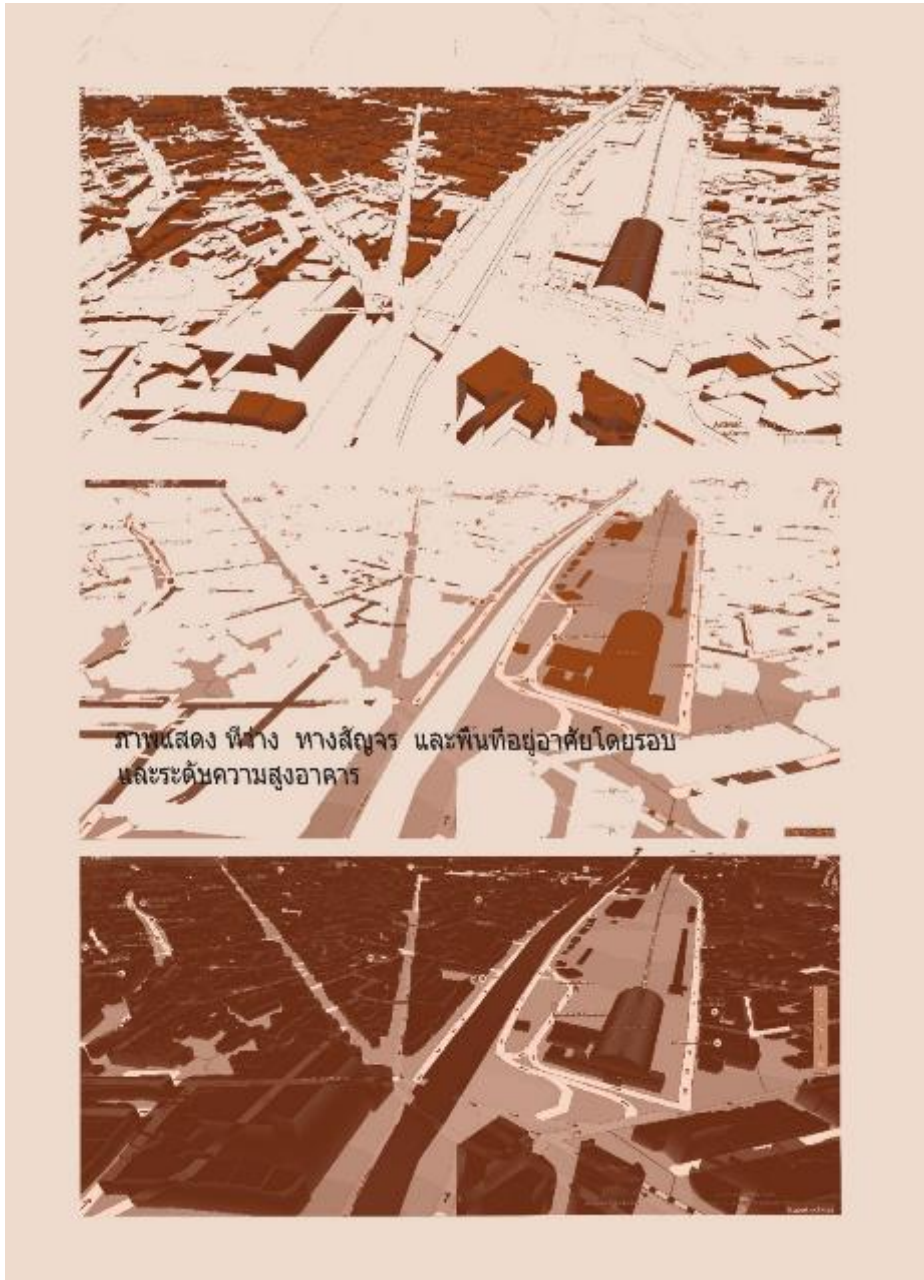
รูปภาพ 3.24 แสดงช่องเปิดและรูปทรงกระบอกโค้งของสถานี

รูปภาพ 3.25 กราฟฟิคแสดงการรับรู้ของผู้คนในถิ่นที่

รูปภาพ 3.26 กราฟฟิคตีความหมายภาพถ่ายและแนวคิด

รูปภาพ 3.27 ปริมาณความหนาแน่นระหว่างภายนอกพื้นที่และภายใน

3.3 สรุปผลการศึกษา

- 1 บริเวณพื้นที่ ที่สำรวจก็ได้พบสิ่งที่น่าสนใจหลายจุดเป็นทั้งจุดที่มีความหมายกับพื้นที่ ในทางประวัติศาสตร์ และในเรื่องของจิตใจ ในแต่ละที่ก็แตกต่างกันไป
- 2 พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญมีถนนเยาวราชที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวหลักของพื้นที่คนที่เข้ามาส่วนใหญ่
- 3 การสำรวจพื้นที่ในรูปแบบของลักษณะอาคารห้วลำโพงมีรูปแบบที่เหมือนกันที่สามารถทำให้รู้สึกถึงความเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่

บทที่ 4

การประยุกต์ในงานออกแบบสถาปัตยกรรม

1. ข้อมูลกำหนดรูปแบบโครงการ

จากการที่ได้ศึกษาประเด็นและเนื้อหาเกี่ยวกับ ปรากฏการณ์วิทยา ว่าแท้จริงแล้วแก่นสารและสาระสำคัญที่พอจะเป็นประเด็นที่สืบเนื่องกันได้กับตัวสถาปัตยกรรมที่จะนำมาเป็นสื่อกลางที่ส่งสาร ผู้ใช้อาคารให้ได้ตระหนัก รับรู้และทำความเข้าใจถึงแก่นแท้ essence ของสิ่งที่ปรากฏขึ้น และยังคงมีการดำรงอยู่ และปรากฏขึ้นให้สามารถรับรู้และสัมผัสได้อยู่ ต่อเนื่องมาตั้งแต่อดีต ผ่านคืนวันที่หมุนเวียนไปตามกาลเวลา ภายใต้เขตแดน พื้นที่ บริบท สถานที่ ตำแหน่งที่ตั้ง สืบเนื่องมาสู่ ปัจจุบันขณะที่ยังคงปรากฏให้เราได้รับรู้ ในรูปแบบของงานสถาปัตยกรรม ที่สื่อออกมาในหลายแง่มุม ทั้งในเรื่องของความหมาย การใช้งาน ศิลปะ วิทยาการนวัตกรรม ทัศนคติ แนวความคิด อารยธรรม การปกครอง คุณภาพชีวิต ความเข้าใจโลก ฯลฯ อีกหลากหลายประเด็นที่ เราสามารถรับรู้เรียนรู้ทำความเข้าใจ ผ่านเนื้อหาของงานสถาปัตยกรรม และทั้งนี้ประเด็นหลักในหัวข้องานวิจัยชิ้นนี้มุ่งเป้าไปสู่ก็คือการสร้าง ความเข้าใจเกี่ยวกับอิทธิพลทางงานสถาปัตยกรรมที่ถือเป็นรากฐานของไทยตัวเลือกที่ตั้งของโครงการ

รูปภาพ 4.1 แสดงสรุปโครงการตรวจครั้งที่ 2

การวิเคราะห์ปัจจัยทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบ

1. แผนงานพัฒนาโครงข่ายรถไฟฟ้ามหานคร

เนื้อหาวิเคราะห์ย่าน

2. การย้ายสถานีรถไฟจากสถานีรถไฟกรุงเทพ(หัวลำโพง)สู่สถานีกลางบางซื่อ

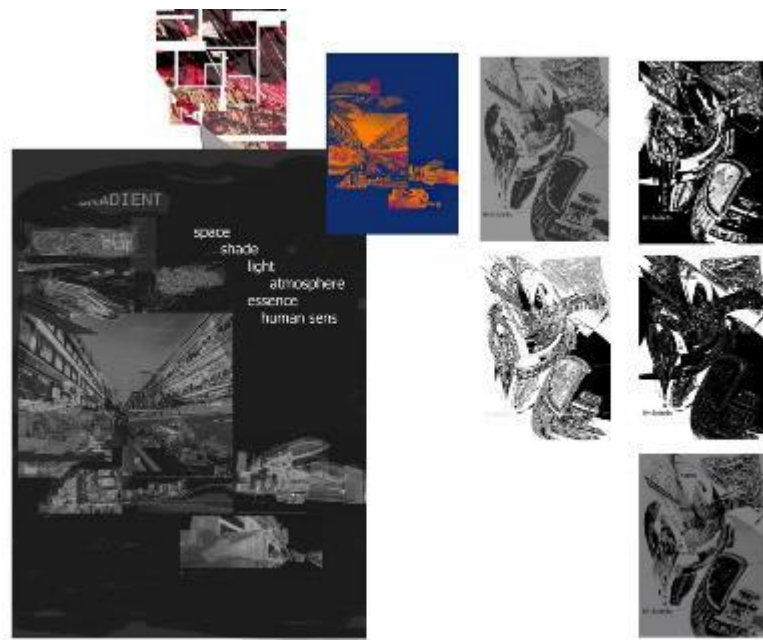
เครื่องมือที่นำมาใช้ออกแบบ และแบบจำลอง 3 มิติ

สำหรับเครื่องมือที่นำมาใช้เพื่อนำไปสู่วัตถุประสงค์หลัก ที่ต้องการให้ความสำคัญกับการสื่อสารผ่านภาพลักษณ์ของอาคาร ที่มีประเด็นสอดคล้องกับตัวบริบทดั้งเดิม

จึงนำภาพถ่ายทัศนียภาพโดยรอบมาสังเคราะห์ องค์ประกอบในเชิงทัศนศิลป์ซึ่งเป็นการย้อนกระบวนการจากทัศนียภาพในความเป็นจริงที่ปรากฏกลับไปเป็นการฟิสิกส์หรือเส้นสาย และแยกองค์ประกอบนำมาจัดเรียงให้เกิดเป็นแบบร่างขึ้น และให้นิยามหรือความหมายตามหลักการทฤษฎีมิติสัมพันธ์

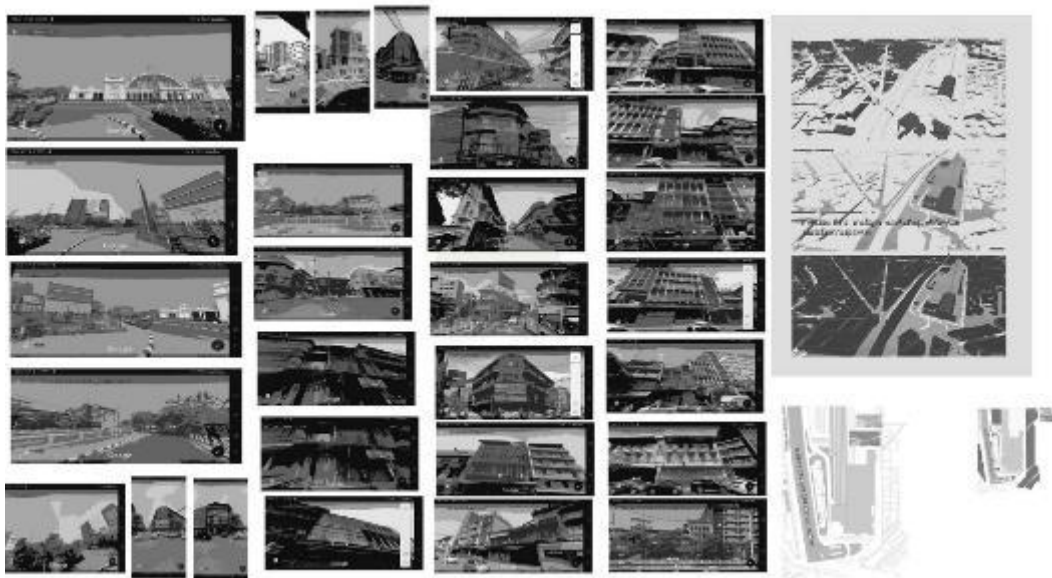
จนได้ข้อสรุปสู่ มิติเชิงนามธรรม ที่มีแก่นแท้ที่สร้างให้เกิดสิ่งต่างๆขึ้น โดยนิยามว่า ในความจริงที่เราสัมผัสนั้นอยู่มิติ ที่ 4 ที่มีองค์ประกอบของสิ่งต่างๆมีปริมาตรและสภาพแวดล้อมบนโลก ที่เป็นดาวเคราะห์ และมีปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ เหตุเพราะตำแหน่งและการเคลื่อนที่ของดาวเคราะห์ในระบบสุริยะ ที่มีองค์ประกอบของการเคลื่อนที่ๆสร้างความสอดคล้องขึ้นบนพื้นฐานของหลักฟิสิกส์ที่เป็นกฎของการเคลื่อนที่ และเวลาขึ้นจึงนำมาตีความหมายและนิยามเข้ากับมิติเชิงเส้นและ พบว่าตำแหน่งเส้นขอบฟ้านั้นเสมือนเส้นแบ่งเขตแดนของสิ่งที่อยู่ตรงกันข้ามกัน ในแง่ของการนิยาม กลางวัน กลางคืน แสงสว่าง และความมืด จึงได้แนวคิดที่ว่าสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นแก่น แกน ที่สร้างให้เกิดค่านิยามความหมายมากมายขึ้นเช่นเดียวกับความหมายและลักษณะตัวอาคารสถานีรถไฟกรุงเทพที่เป็นสถาปัตยกรรมที่สื่อไปถึงยุคเรอเนออร์ซองค์ ที่เป็นยุครุ่งเรืองของวิทยาศาสตร์ และศิลปะที่เป็นยุคทองของอารยธรรมที่มีความรุ่งเรืองมากในอดีตกาล ทั้งนี้ในส่วนนี้ได้มีการแต่งเติมหรือนิยามให้ความหมายในเชิงนามธรรมที่จะแสดงออกมาในภาพลักษณ์อาคารเสียส่วนใหญ่

แสดงและตีความเป็นการฟิคสื่อถึงแนวความคิดข้างต้น

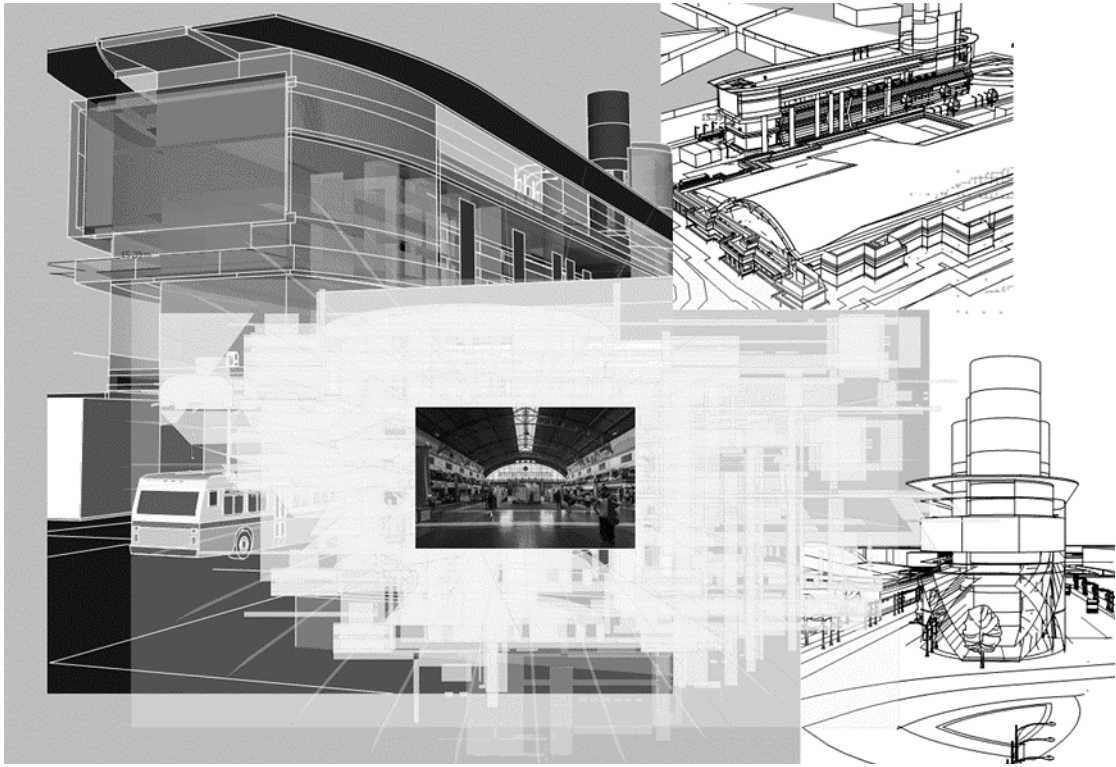
31

รูปภาพ 4.2 ภาพสรุปกระบวนการแบบร่างครั้งที่ 04

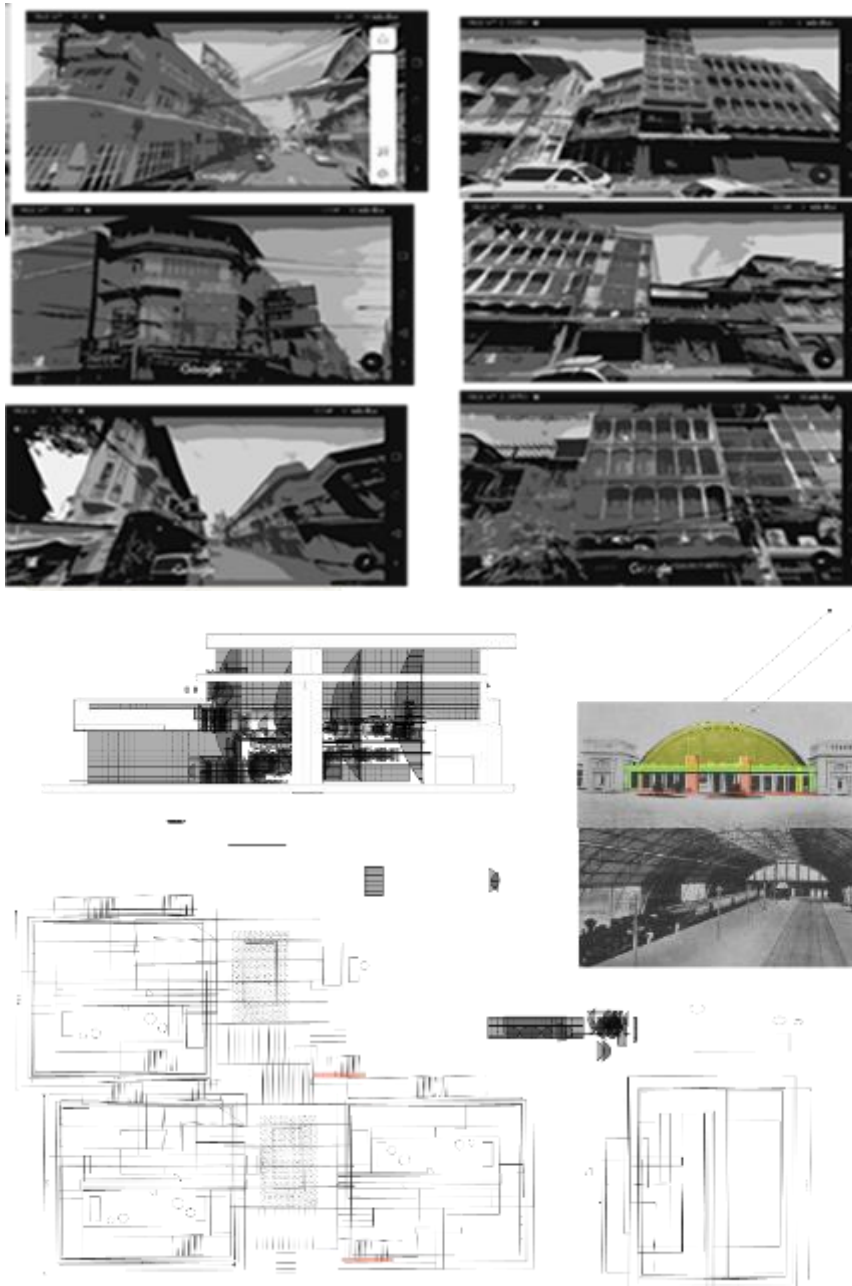
32

รูปภาพ 4.3 ภาพแสดงกระบวนการครั้งที่ 04

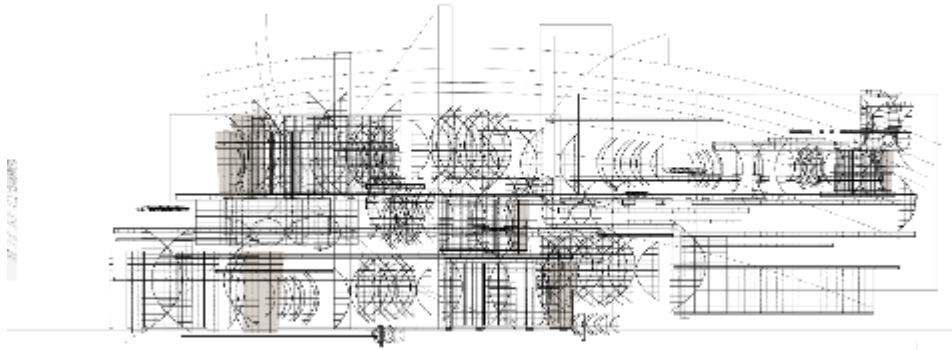

รูปภาพ 4.4 ความกลมกลืนของเส้นที่ซ้อนทับกันเอง

เส้นสายและพื้นผิวของสิ่งที่ปรากฏภายในขอบเขตพื้นที่ไซต์ และบริบทที่แวดล้อม
ทัศนียภาพที่มีองค์ประกอบของ แสง เงา ความเข้มข้นของ space และ พื้นผิวของสิ่งปลูกสร้าง
อาคาร

รูปภาพ 4.5 ผลลัพธ์ที่ได้จากกระบวนการซ้อนทับ

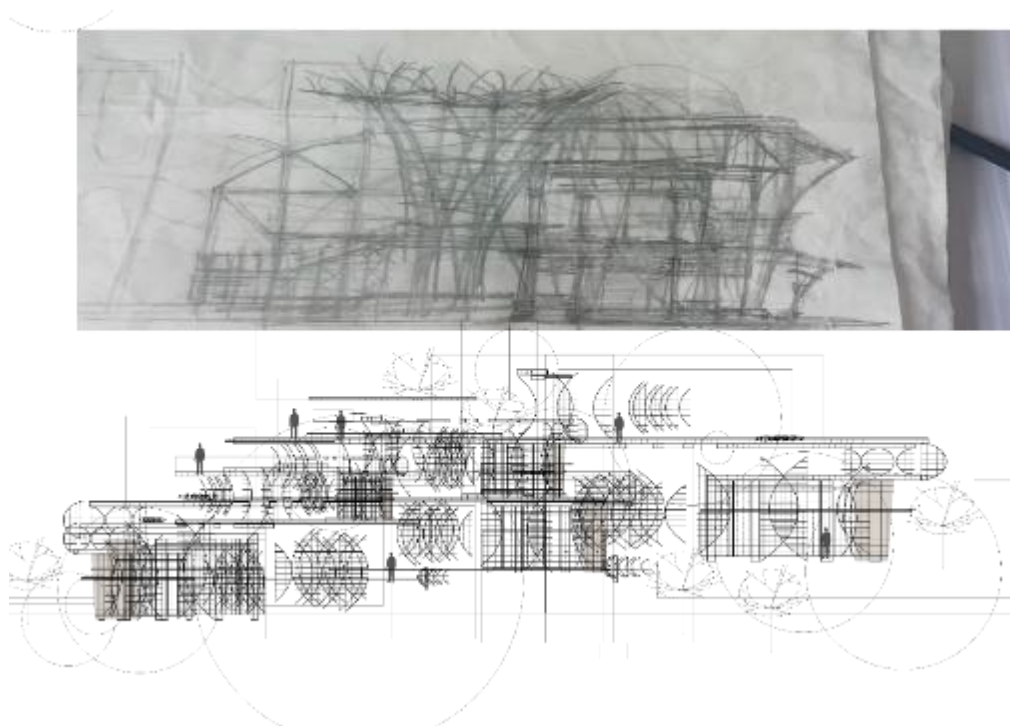
รูปภาพ 4.6 ผลลัพธ์ที่ได้จากกระบวนการชอนทับ

รูปภาพ 4.7 จำแนกประเด็นของการชอนทับด้วยภาพถ่าย

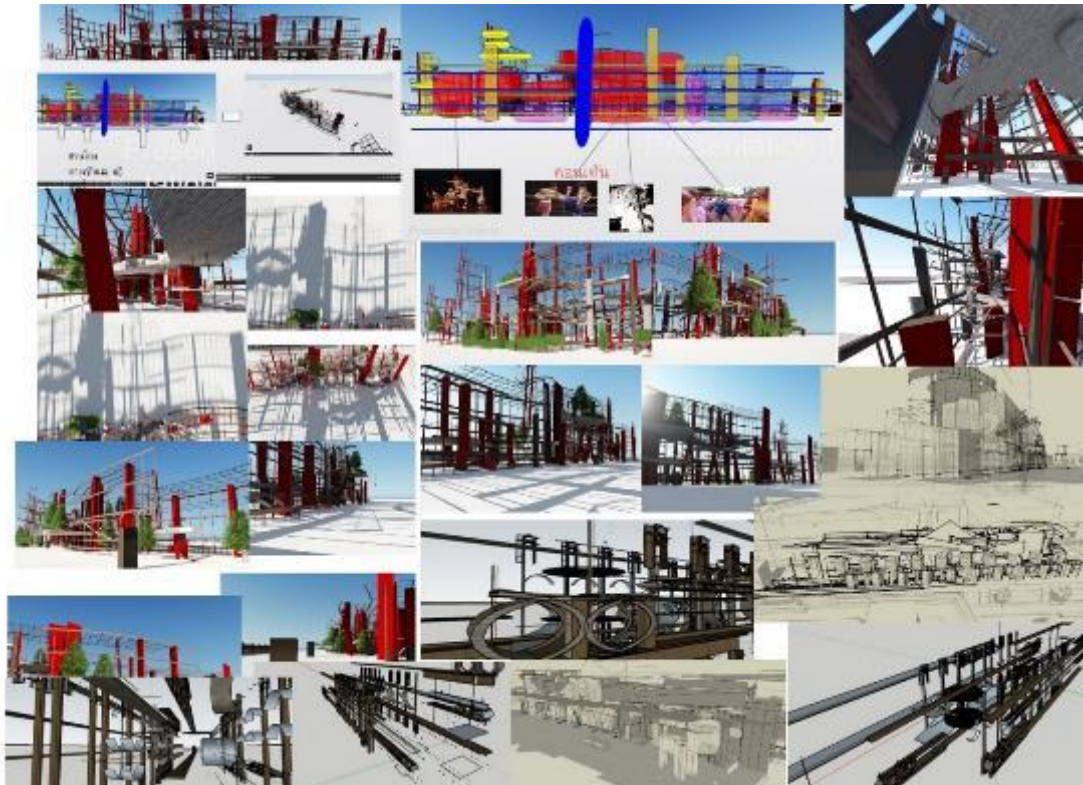
รูปภาพ 4.8 ผลลัพธ์ที่ได้นำมาวางกับภาพถ่ายบริบท

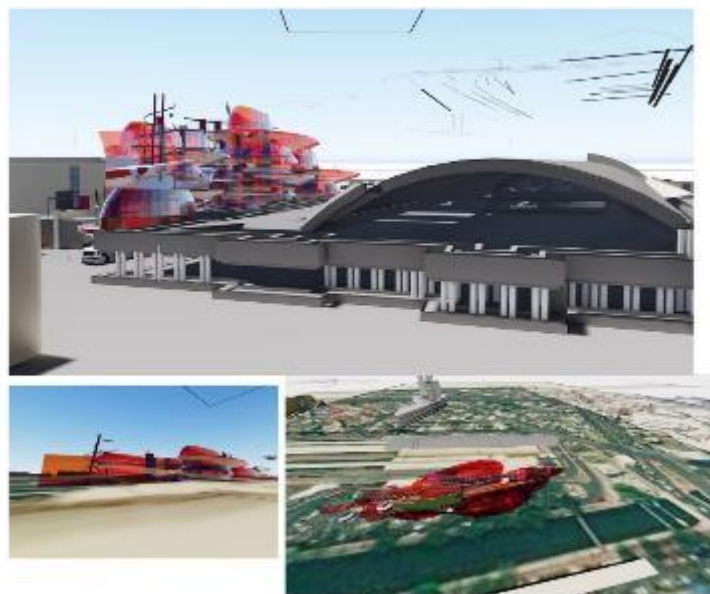
รูปภาพ 4.9 กระบวนการซ้อนทับจากรูปถ่ายข้างต้น

27 ก.ค. 62 Design Process Mass 3D SKD

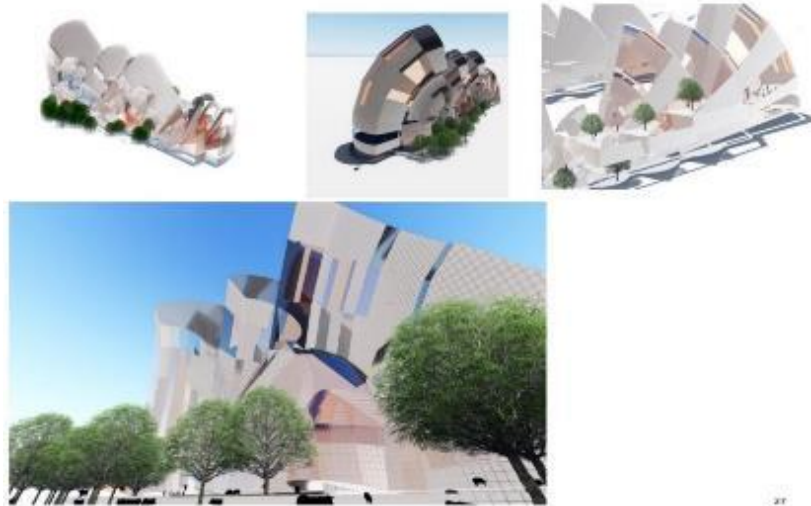
- Model Mass 3D เสนอกระบวนการออกแบบ
- Model

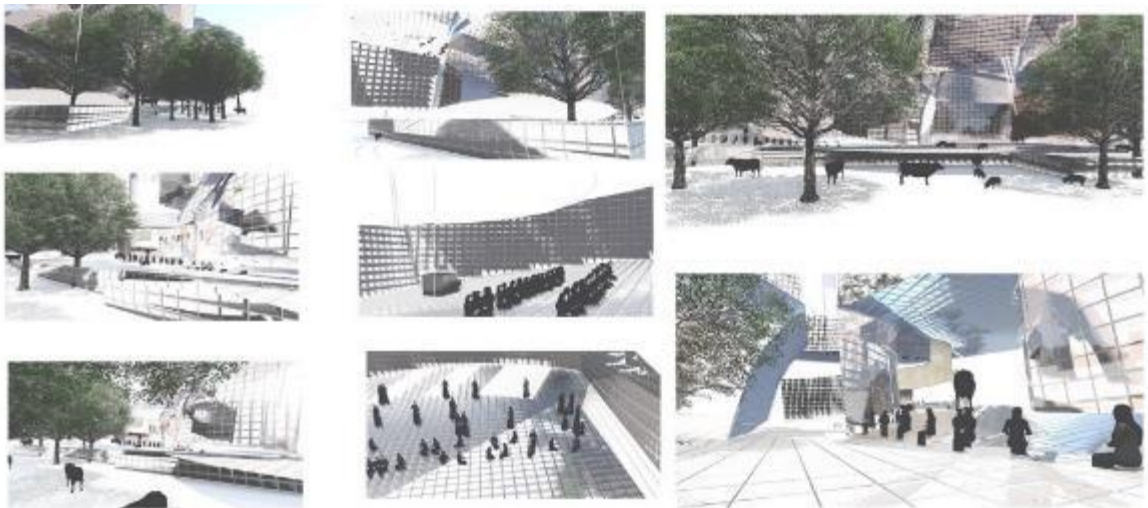
รูปภาพ 4.10 ภาพร่าง 3 มิติ แสดงทัศนียภาพและกระบวนการที่ 1

สรุปกระบวนการออกแบบครั้งที่ 2

รูปภาพ 4.11 แสดงสรุปกระบวนการครั้งที่ 03

รูปภาพ 4.12 เปร็สเปกทีฟกระบวนการครั้งที่ 03

รูปภาพ 4.13 สรุประบวนการครั้งที่ 04

รูปภาพ 4.14 สรุประบวนการครั้งที่ 04

บทที่ 5

โครงการออกแบบสถาปัตยกรรม

ปัจจัยหลักที่นำมาวิเคราะห์โครงการ

การเชื่อมโยงของโครงข่ายรถไฟฟ้าสายสีน้ำเงินมาศึกษาหาหา “รากเหง้า” และ “อัตลักษณ์” ของแต่ละสถานีในย่านต่างๆ ของกรุงเทพมหานครจากต้นสายจนถึงสถานีรถไฟฟ้า 4 สถานีที่สวยงามที่สุดในปี 2562 นี้ เกิดจุดเชื่อมโยงของสายใหม่และสายเก่าของสถานีรถไฟฟ้า MRT คือ สถานีรถไฟฟ้าหัวลำโพงซึ่งมีย่านเก่าแก่ และสถานีรถไฟกรุงเทพ จากการสำรวจพื้นที่นั้นเป็นโครงการ : พิพิธภัณฑ์สถานีรถไฟกรุงเทพ (หัวลำโพง)

สถานีรถไฟหัวลำโพง (Bangkok Railway Station) กรุงเทพมหานคร

ประวัติความเป็นมา 25 มิ.ย. 2562 ครบรอบ 103 ปี สถานีรถไฟกรุงเทพ หรือคนทั่วไปเรียก สถานีรถไฟหัวลำโพง โดยเว็บไซต์ google ปรับเปลี่ยนหน้าตา doodle เป็นภาพสถานีรถไฟหัวลำโพง สถานีรถไฟที่เก่าแก่ที่สุดของไทย

แก่นแท้และความเป็น รากเหง้า ที่ได้หยิบยกนำมาใช้เพื่อสังเคราะห์แนวทางออกแบบ หากยกตัวอย่างด้วยประวัติความเป็นมาของคำว่า “หัวลำโพง” สันนิษฐานว่าตั้งชื่อตามคลองและทุ่งที่เลี้ยงวัวของแขก ที่เรียกว่า “ทุ่งวัวลำพอง” เพี้ยนเสียงมาเป็น “หัวลำโพง” เนื่องจากชาวต่างชาติในสมัยรัชกาลที่ 5 ไม่สามารถอ่านคำว่า “หัวลำโพง” ได้ หรือเป็นชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่งคือ ต้นลำโพง ซึ่งเคยมีมากในบริเวณนี้ ไม่มีใครที่สามารถยืนยันได้ หรือแท้ที่จริงแล้วอาจจะมาจากทุกๆ ข้อสันนิษฐานก็อาจเป็นได้ จึงสรุปเป็นที่มาของ พิพิธภัณฑ์ เพื่อแสดงถึงความสอดคล้องของกิจกรรมที่เคยมีซึ่งเป็นคุณค่าเพื่อการเรียนรู้ของคนรุ่นหลัง

การสังเคราะห์และตีความหมาย สู่ประเด็นในการออกแบบ

ในแง่มุมของประโยชน์และความต้องการใช้สอยพื้นที่นั้นอาคารสถานีรถไฟกรุงเทพ หรือ “หัวลำโพง” นั้นเป็นจุดเชื่อมโยงที่สำคัญที่ก่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้าในสังคมยุคปัจจุบัน ด้วยความต้องการใช้สอยพื้นที่ร่วมกันเดิมสถานีรถไฟหัวลำโพง ให้บริการทั้งด้านการขนส่งสินค้า และขนส่งมวลชน ต่อมาการขยายตัวในด้านการโดยสารและขนส่งสินค้ามีมากขึ้น แต่ด้วยพื้นที่อันจำกัดเพียง 120 ไร่ จึงต้องย้ายกิจการขนส่งสินค้าไปอยู่ที่ย่านสินค้าพหลโยธิน ตั้งแต่ปี

2503 และทำการปรับปรุงสถานีรถไฟหัวลำโพงให้เป็นสถานีรถไฟสำหรับบริการด้านขนส่งมวลชนเพียงอย่างเดียว เพื่อสามารถรองรับผู้โดยสารจากทั่วทุกสารทิศของประเทศ

ซึ่งเป็นสถานีรถไฟหลักของประเทศไทย จำนวน 4 สาย มีสายเหนือ สายตะวันออกเฉียงเหนือ สายตะวันออก และสายใต้ มีลักษณะเป็นโดมสไตลิตาเลียนผสมกับศิลปะเรอเนซองส์ คล้ายคลึงกับสถานีรถไฟฟรังก์ฟวร์ท เมืองแฟรงเฟิร์ต ประเทศเยอรมนี ออกแบบโดยมาริโอ ตามานโญ สถาปนิกชาวอิตาลี เริ่มสร้างในสมัยรัชกาลที่ 5 และสร้างเสร็จในปี 2453 ก่อนเริ่มใช้งานวันที่ 25 มิ.ย. ปี 2459 ในรัชสมัยรัชกาลที่ 6

เป็นการกระตุ้นให้เกิดพัฒนาการและกิจกรรมใหม่ๆ มากมายขึ้นทั้งภายในและภายนอกตัวสถานีเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้คนจากภายนอกหลั่งไหลเข้ามาใช้พื้นที่มากมาย ก่อให้เกิดเป็นย่านต่างๆ และความหนาแน่นของประชากรที่เพิ่มมากขึ้นตามลำดับทำให้เกิดเป็นลักษณะเฉพาะและมีการจัดสรร การใช้พื้นที่เพื่อรองรับตามแผนงานและนโยบายตามลำดับ จึงได้พยายามหยิบยกความเป็นลักษณะเด่นและกิจกรรมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวมาใช้เพื่อเป็นตัวกำหนดฟังก์ชันที่เป็นนิทรรศกาลถาวร เช่น มูลนิธิ วัด ศาลเจ้า โรงทาน ฯลฯ

เนื้อหาและบทความจากเว็บไซต์ The Cloud ได้พูดถึงอนาคตและความสำคัญต่างๆ จึงได้หยิบบางส่วนเพื่อนำมาใช้วิเคราะห์ร่วมดังนี้ อนาคตของสถานีกรุงเทพจังหวัดชีวิตของสถานีกรุงเทพนั้นยังคงดำเนินต่อไป มีเรื่องราวมากมายเกิดขึ้นที่นี่ มันอาจจะเป็นต้นทางของใครหลายๆ คน และอาจจะกลายเป็นปลายทางของใครบางคน แต่อย่างไรแล้วหน้าที่ของสถานีกรุงเทพที่กำลังจะยุติบทบาทลงในเร็วๆ นี้ พร้อมกับพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางรถไฟครั้งใหญ่เรียกได้ว่าพลิกกิจการรถไฟของไทยที่ล่าช้าและอืดอาดยืดขาดในสายตานักเดินทางไปได้ทีเดียว นั่นคือการเปิดใช้สถานีกลางบางซื่อ สถานีรถไฟแห่งใหม่ที่รวมรถไฟทางไกล รถไฟฟ้าชานเมือง รถไฟเชื่อมต่อท่าอากาศยาน และรถไฟความเร็วสูงเข้าด้วยกัน โดยมีแผนเปิดใช้งานในปี 2563 ใครจะนั่งรถไฟไปต่างจังหวัดต้องมาใช้สถานีแห่งนี้ หลงไปที่สถานีกรุงเทพไม่ได้แล้ว

เมื่อสถานีกลางบางซื่อเป็นคลื่นลูกใหม่ สถานีกรุงเทพก็เหมือนคนแก่ใกล้เกษียณ บทบาทจะถูกลดลงเป็นเพียงแคสถานีรถไฟชานเมืองสายสีแดงช่วงบางซื่อ-หัวลำโพง (มีส่วนต่อขยายไปถึงมหาชัยและปากท่อ) รวมถึงการเปลี่ยนพื้นที่บางส่วนเพื่อเป็นพิพิธภัณฑ์รถไฟอีกด้วย

โดยให้ความสำคัญกับความเชื่อมโยงที่มีทั้งภายในและนอกโครงการนี้ โดยเริ่มจากการวิเคราะห์ตัวอาคารหลักของสถานี สำหรับตัวสถานีแบ่งเป็น 2 ส่วนหลัก ได้แก่ อาคารมุขหน้า มีลักษณะเหมือนระเบียงยาว และอาคารโถงสถานีเป็นอาคารหลังคาโค้งขนาดใหญ่ ซึ่งเป็นสถาปัตยกรรมแบบคลาสสิก เลียนแบบสถาปัตยกรรมโบราณของกรีก-โรมัน โดยจุดเด่นมีกระจกสีที่ช่องระบายอากาศ ทั้งด้านหน้าและด้านหลัง ซึ่งประดับไว้อย่างผสมผสานกลมกลืนกับตัว

อาคาร เช่นเดียวกับนาฬิกาบอกเวลา ซึ่งติดตั้งไว้กึ่งกลางส่วนโค้งของอาคารด้านในและด้านนอก โดยนาฬิกาได้สั่งทำขึ้นพิเศษ

การวิเคราะห์ปัจจัยทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบ เพื่อประกอบการสร้างแนวทางในการออกแบบทางเลือก

มีการต้อนรับโถงทางเข้า ร้านอาหารคนพื้นที่เช่าและสำนักงานดูแลอาคารชั้น 1 สำนักงานมูลนิธิดั้งเดิมโรงงานมูลนิธิในชุมชนเข้าถึงสะดวก เพื่อประกอบการสำหรับผู้มาในพิพิธภัณฑ์ชั้น 2 ด้านการแสดงผลนิทรรศการพื้นถิ่น ห้องแสดงแสงสีเสียง จุดนั่งรอร้านกาแฟ และชั้นสาม ห้องจัดนิทรรศการพื้นถิ่น สถานที่สักการะเทพเจ้าของชุมชนชาวจีน จุดเด่นลานแสดงกลางแจ้งที่สามารถมองเห็นมุมมองเมืองเยาวราชอย่างชัดเจน เพื่อการพัฒนาการของคนเข้ามาใช้โครงการ การเราส่วนสาธารณะคนเข้าส่วนรวมบริเวณพักคอยทำ GREEN ZONE เราตั้งการอยู่กับธรรมชาติของ

การสร้างรูปลักษณะในเชิงจิตวิทยากับปรากฏการณ์ ได้ศึกษามิติของอาคารณบริบทที่ตั้งย่านเยาวราชว่าในอนาคต มีความเกี่ยวข้องของการออกแบบสถาปัตยกรรมอย่างไร โครงการพิพิธภัณฑ์สถานีรถไฟกรุงเทพ (หัวลำโพง) MUSEUM OF BANGKOK RAICWAY STATION (HUA LUMPONG) การทดลองการเข้าชมงานนักท่องเที่ยวซึ่งอดีต ปัจจุบัน อนาคตในงานสถาปัตยกรรมเกิดความเปลี่ยนแปลงสถานีหัวลำโพง 103 ปีเป็นพิพิธภัณฑ์จึงเกิดแรงบันดาลใจเกิดปรากฏการณ์สถาปัตยกรรมนี้ ข้อเสียเนื้อหาแต่ละสไลด์มักไม่ต่อเนื่อง graphic design ยังไม่ใช้งานสถาปัตยกรรม การสำรวจสถานีรถไฟฟ้าสีน้ำเงินเกิดพื้นที่ถึง จึงควรพัฒนา mass, form และ space ที่จับต้องได้ซึ่งการเน้นทฤษฎีจิตวิทยาแบบกราฟฟิคเกิดสถาปัตยกรรมแนวโพลสโมเดิร์นนี้ขึ้น เนื้อหาหลักโครงการนั้น มีไว้เพื่อ อำนวยความสะดวก ผู้ใช้งานโดย ในส่วนแรกอำนวยความสะดวก เรื่องร้านค้า ร้านอาหารและคาเฟ่ และพื้นที่อำนวยความสะดวก ส่วนกลางและส่วน

พื้นที่ประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลสำหรับรองรับประเด็นท่องเที่ยว ส่วนพื้นที่ประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลสำหรับรองรับประเด็นท่องเที่ยว ส่วนพื้นที่อำนวยความสะดวกเรื่องจุดต่อรถรับส่งจุดต่อรถสำหรับผู้ประสงค์ ส่วนที่สาม คือ ส่วนปรับปรุงท่าเรือและปรับทัศนียภาพของพื้นที่ริมคลองผดุงเกษม เป็นระยะทางความยาวเทียบท่าตัวอาคารของสถานีรถไฟฟ้ากรุงเทพ ทั้งสามส่วนนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อโฆษณาและประชาสัมพันธ์ดึงดูดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และการคงไว้ซึ่งแนวทางการอนุรักษ์ SITE A มีพื้นที่ทั้งหมด 4,800 ตารางเมตร

พิพิธภัณฑ์สถานีรถไฟกรุงเทพ (หัวลำโพง) MUSEUM OF BANGKOK RAICWAY STATION (HUA LUMPONG) การทดลองการเข้าชมงานนักท่องเที่ยวซึ่งอดีต ปัจจุบัน อนาคตในงานสถาปัตยกรรมเกิดความเปลี่ยนแปลงสถานีหัวลำโพง 103 ปีมีพื้นที่ทั้งหมด 4,800 ตารางเมตรสถาปัตยกรรมปรากฏการณ์เป็นการถอดแบบจากหัวลำโพงดั้งเดิมมาเป็นกระบวนการคิดนี้

บริเวณจัดแสดงสินค้าotopและบริเวณพักผ่อน 2,480 ตรม.

ร้านอาหารแบรนต์เนม 100 ตรม. หรือ 9 ห้อง 900 ตรม.

ที่จอดรถใต้ดิน 3,337 ตรม. หรือ 3 คัน 70 ตรม.

ร้านหนังสือ 140 ตรม.

ร้านซูเปอร์มาเก็ต 210 ตรม.

ร้านกาแฟ 10 ตรม. หรือ 4 ห้อง 40 ตรม.

ธนาคาร 200 ตรม. หรือ 2 ห้อง 400 ตรม.

สำนักงาน 151 ตรม.

ห้องเก็บของ 210 ตรม.

ห้องน้ำ 60 ตรม.

ซุ้มบำรุง 100 ตรม.

รวมพื้นที่ทั้งหมด 4,691 ตรม.

กฎกระทรวง ฉบับที่ 55 (พ.ศ. 2543) ลักษณะอาคาร ส่วนต่างๆ ของอาคาร ที่วางภายนอก

วิเคราะห์ ผู้ใช้

1. นักท่องเที่ยว มาเดินย่านเยาวราชทั้งตอนเช้าและตอนเย็น และมาถ่ายรูปวัดวาอารามที่เก่าแก่ในกรุงเทพฯ ซึ่งเดินทางด้วยรถไฟฟ้า รถสาธารณะ
2. พนักงานออฟฟิศ รถไฟฟ้า MRT เพื่อจุดต่อรถในการทำงาน
3. นักเรียนนักศึกษา รถไฟฟ้า MRT เพื่อจุดต่อรถที่มาศึกษาพิพิธภัณฑ์สถานี่รถไฟฟ้าหัวลำโพง มาทำจิตอาสาตามวัด เป็นจุดย่านท่องเที่ยวเยาวราช
4. ผู้อยู่อาศัยรอบพื้นที่ ย่าน วงเวียน 22 ตรอกสลักหิน ชุมชนเลียบบทางรถไฟ ชุมชน ตลาดน้อย ชุมชน บ้านบาตร ชุมชน ย่านเยาวราช ชุมชน น.ศ. ผังสามย่าน โรงแรมพักอาศัยรายวัน ย่าน บันเทิง ถนนพัฒพงษ์

พื้นที่ของโครงการ

1. SITE A มีพื้นที่ทั้งหมด 4,800 ตารางเมตร

รูปภาพ 5.1 แสดงพื้นที่ตั้งโครงการ รูปถ่ายดาวเทียมSITE A
(Google earth, 2562)

รูปภาพ 5.2 รูปถ่ายวิเคราะห์บริบท SITE A
(Google earth, 2562)

SITE A สถานีหัวลำโพง สถานีรถไฟหัวลำโพงเดิมเป็นอาคารไม้ 2 ชั้นต่อมาในช่วงปลายสมัยรัชกาลที่ 5 ในราวปีพ.ศ. 2449 เกิดแนวคิดการสร้างสถานีรถไฟในสวยสง่าด้วยแบบร่างของคาร์ล เดอริงห์ แต่สุดท้ายใช้แบบร่างของมาริโอ ตามาญโญ โดยเริ่มก่อสร้างในปี พ.ศ. 2453 มีนายเกอร์เบอร์เป็นวิศวกร แล้วเสร็จในสมัยรัชกาลที่ 6 สถานีรถไฟกรุงเทพฯ หรือสถานีรถไฟหัวลำโพงเป็นสถานีรถไฟหลักและเก่าแก่ที่สุดในประเทศไทย สร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 5 ด้วยรูปแบบสถาปัตยกรรมแบบตะวันตกแบบอิตาเลียน-เรอเนสซองซ์ ที่โดดเด่นด้วยโดมโค้งขนาดใหญ่ที่มีช่วงกว้างและผนังกระจกใหญ่ที่สุดในประเทศขณะนั้น

SITE B มีพื้นที่ทั้งหมด 9,285 ตารางเมตร

รูปภาพ 5.3 แสดงพื้นที่ตั้งโครงการ รูปถ่ายดาวเทียมSITE B
(Google earth, 2562)

รูปภาพ 5.4 รูปถ่ายวิเคราะห์บริบท SITE B
(Google earth, 2562)

SITE B วัดมังกร เป็นสถานีรถไฟฟ้าใต้ดิน ในเส้นทางรถไฟฟ้ามหานคร สายเฉลิมรัชมงคลโดยเป็นสถานีที่อยู่ใจกลางย่านธุรกิจของชาวไทยเชื้อสายจีน ในแนวถนนเจริญกรุง กรุงเทพมหานคร บริเวณย่านวัดมังกรกมลาวาส (วัดเล่งเน่ยยี่) ใกล้กับถนนเยาวราช ซึ่งถือเป็นไฮไลท์ของเมืองไทยถือเป็นสถานีที่มี อัตลักษณ์ ท้องถิ่นที่เด่นชัด

ชั้นจำหน่ายบัตรโดยสาร

เพดานบริเวณทางออกที่ 2 (ฝั่งบันไดเดิน) ที่ได้รับแรงบันดาลใจในการออกแบบจากท้องของมังกร

SITE C มีพื้นที่ทั้งหมด 16,219 ตารางเมตร

รูปภาพ 5.5 แสดงพื้นที่ตั้งโครงการ รูปถ่ายดาวเทียมSITE C
(Google earth, 2562)

รูปภาพ 5.6 รูปถ่ายวิเคราะห์บริบท SITE C
(Google earth, 2562)

SITE C สนามไชย ถ.สนามไชย ตัดกับ ถ.พระพิพิธ เขตกรุงเก่า ตกแต่งภายใน ด้วยสถาปัตยกรรมรัตนโกสินทร์ ตอนต้น ที่ออกแบบโดย รศ.ดร.กัญญา สุวรรณคีรี ระยะทางจากตัวสถานี ถึง ถ.เขาวราช 193.44 ม.

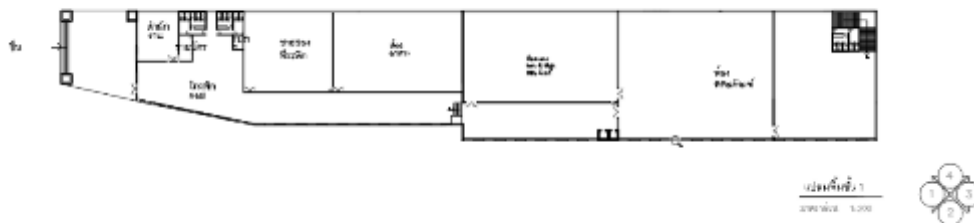
ภายในสถานี

ชานชาลาไปฝั่งธนบุรี (สถานีหลักสอง)

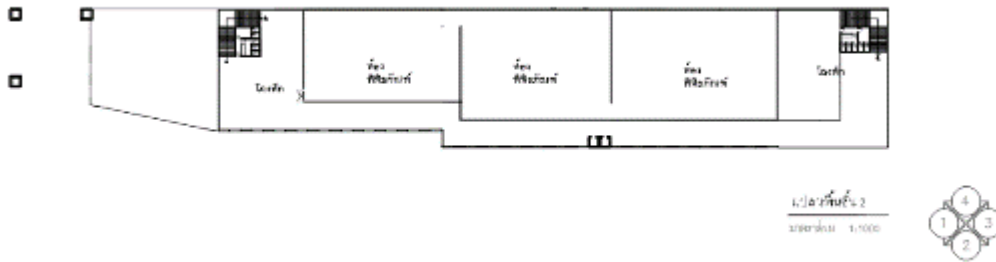
จากรูปที่ตั้งโครงการทั้ง 3 ทำเลนั้นจะทำการวิเคราะห์

การเลือกที่ตั้งโครงการ โดยใช้วิธีการให้ คะแนนและค่าน้ำหนักซึ่งสรุปได้ตามตารางวิเคราะห์เลือกที่ตั้งโครงการตามตารางดังนี้

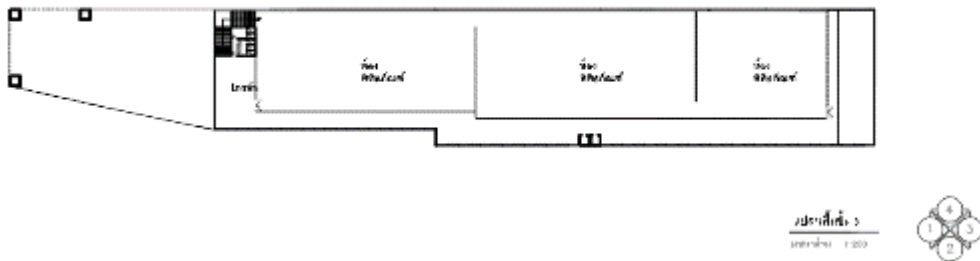
- จากการให้คะแนนตามหลักเกณฑ์ข้างต้น Site A เป็นบริเวณที่เหมาะสมในการจัดที่ตั้งโครงการ
- จากการจราจรที่สะดวกจากรถไฟฟ้า MRT ที่มีประวัติศาสตร์รถไฟฟ้าหัวลำโพง 103 ปี และการจราจรที่เหมาะสมกับโครงการที่อดีตย่านสูในอนาคตของคนไทยเชื้อสายจีนรุ่นต่อไปได้เข้ามาศึกษาวิเคราะห์จุดประสงค์ต่อไป

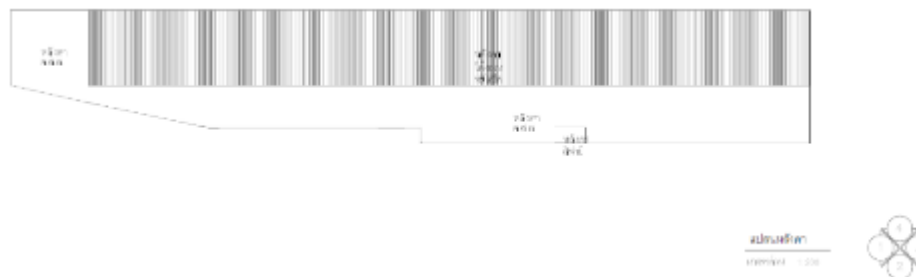
รูปภาพ 5.7 แพลนพื้นที่ชั้น 1

รูปถ่าย 5.8 แปลนพื้นที่ 2

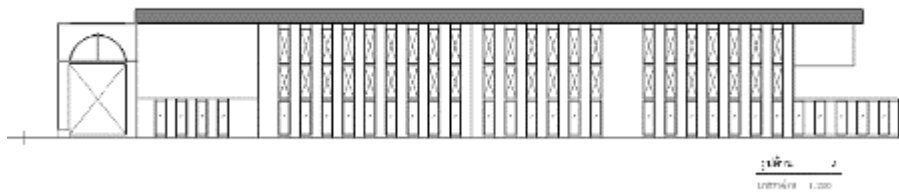
รูปถ่าย 5.9 แปลนพื้นที่ 3

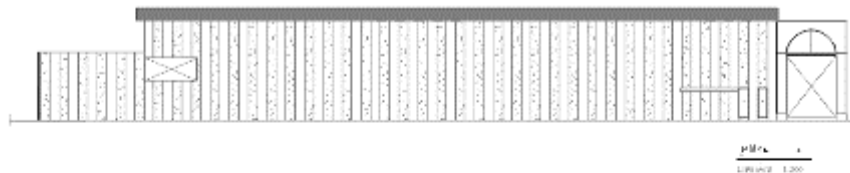
รูปถ่าย 5.10 แปลนพื้นที่หลังคา

24 ต.ค. 62 แบบวางอาคารแสดงความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

- Elevation 01 – ทัศนียภาพองค์ประกอบ Romine เรนซองส์

รูปภาพ 5.11 รูปด้าน 1

รูปภาพ 5.12 รูปด้าน 2-4

28 ส.ค. 62 ภาพรวมของการวิเคราะห์และคงพื้นที่สำรวจเหตุและประเด็นสำคัญ

- ภาพแสดงทัศนียภาพและประเด็นต่าง ๆ ของสถานี

4 ก.ย. 62 นำเสนอ ประเด็น ทั้งภายในและภายนอกพื้นที่ site

- ภาพแสดง ลักษณะเด่นในแต่ละย่าน ประกอบด้วย

- กิจกรรมของชุมชน

- กิจกรรมในครัวเรือน

- กิจกรรมของนักท่องเที่ยว

6 ก.ย. 62 วิเคราะห์โครงการที่มีแนวความคิดสอดคล้องกันกับงานวิจัย

- พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

- พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

17 ก.ย. 62 เสนอการวางผังและตำแหน่งภายในของเขตที่ดิน รฟท. (รอบ 120 โข)

- ภาพแสดงตำแหน่งและศักยภาพภายในแต่ละจุด (3 โซน)

5.1. แบบร่างแผนผังต่าง ๆ

28 ส.ค. 62 ภาพรวมของการวิเคราะห์และคงพื้นที่สำรวจเหตุและประเด็นสำคัญ

- ภาพแสดงทัศนียภาพและประเด็นต่าง ๆ ของสถานี

4.1.1 ข้อมูลจากการลงสำรวจพื้นที่

4 ก.ย. 62 นำเสนอ ประเด็น ทั้งภายในและภายนอกพื้นที่ site

- ภาพแสดง ลักษณะเด่นในแต่ละย่าน ประกอบด้วย
- กิจกรรมของชุมชน
- กิจกรรมในครัวเรือน
- กิจกรรมของนักท่องเที่ยว

6 ก.ย. 62 วิเคราะห์โครงการที่มีแนวความคิดสอดคล้องกันกับงานวิจัย

- พิพิธภัณฑสถานชาวมายา
- พิพิธภัณฑสถานชุมชนเก่าเยาวราช

17 ก.ย. 62 เกณฑ์การวางผังและตำแหน่งภายในของเขตที่ดิน รพท. (รอบ 120 โข)

- ภาพแสดงตำแหน่งและศักยภาพภายในแต่ละจุด (3 โซน)

18 ก.ย. 62 แสดง Site Analysis / Zoning / และขอบเขตระยะที่ดิน

- Orientation / ทิศทาง / แดดลมฝน /
- Access / ทางสัญจร ถนน ฯลฯ/ node จุดต่อรถโดยสารต่าง ๆ รถไฟฟ้า Mrt และรถประจำทางต่าง ๆ
- Approach จุดสังเกตต่าง ๆ / ตำแหน่งและทางผ่านต่าง ๆ
- View มุมมองจากภายในและทัศนียภาพโดยรอบ

21 ก.ค. 62 Site Analysis + Concept = Content ที่สัมพันธ์กับตัวท้องถิ่น

- ประเด็น เชิงกายภาพ / ทัศนียภาพ และ ความสัมพันธ์พื้นที่ / ความสอดคล้องร่วมกับกิจกรรม ที่มีในแสงจากนอกพื้นที่

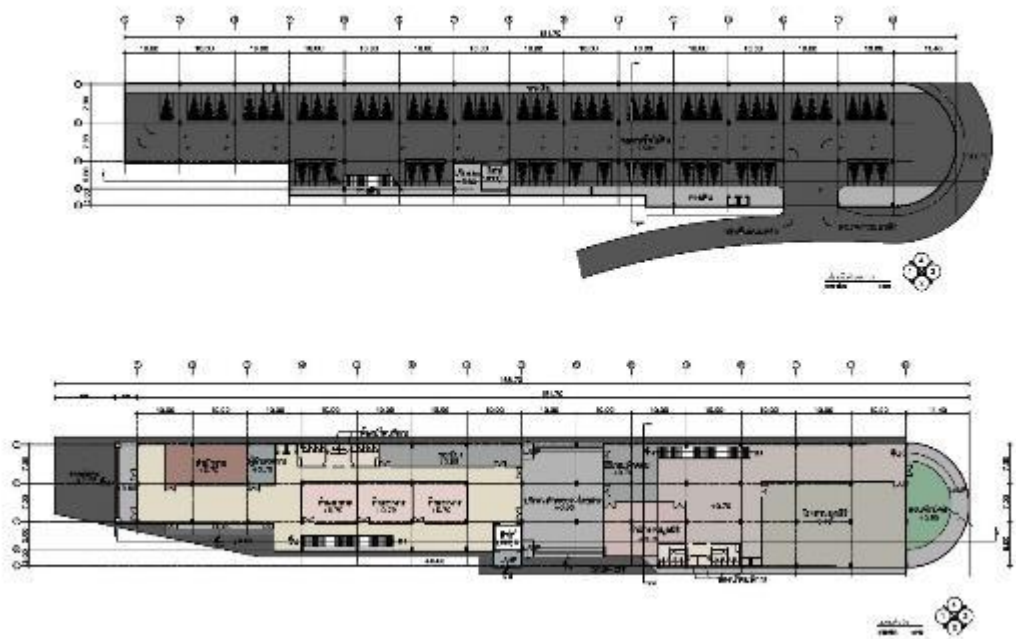
- ประเด็นเชิงคุณค่า / ความเชื่อและกิจกรรมของผู้อยู่อาศัยใน site
- ความเชื่อกิจกรรมจารัตประเพณีและปรากฏการณ์และความเป็นที่ศิลปะ

29 ต.ค. 62 แบบร่างขั้นสุดท้าย Master plan Function และพื้นที่การให้การอาคารที่สอดคล้องวัตถุประสงค์งานวิจัย

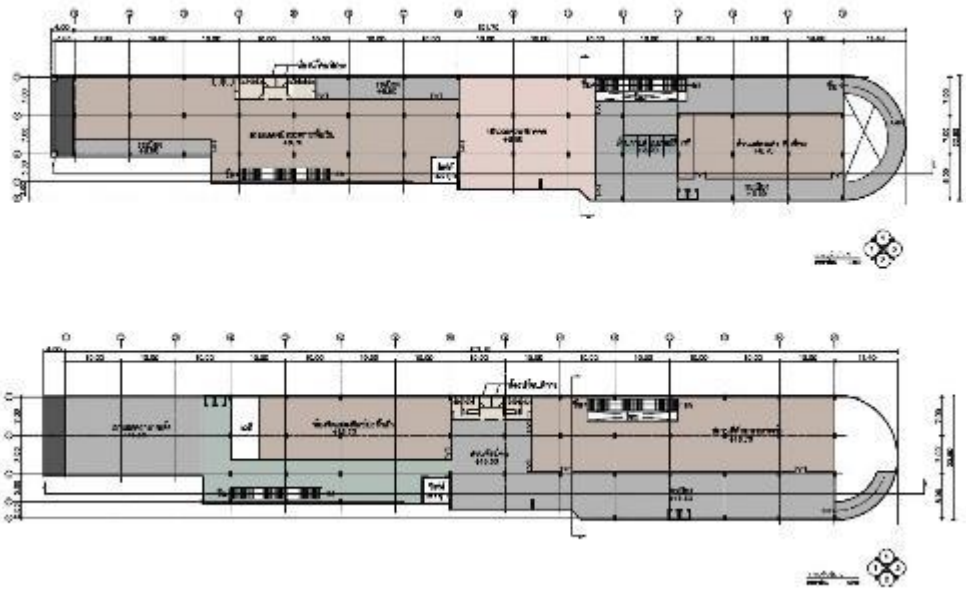
- Mater plan / Site planning / Layout / 1st floor plan / 2nd floor plan / 3rd floor plan / roof plan / circulation plan /

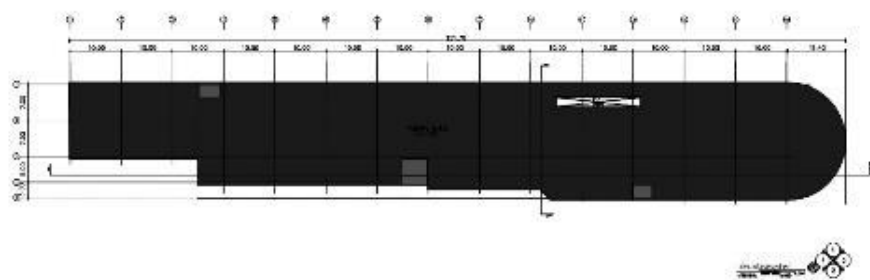
รูปภาพ 5.13 ผังบริเวณ

รูปภาพ 5.14 แปลนพื้นที่ดินกับแปลนพื้นที่ชั้น 1

รูปภาพ 5.15 แปลนพื้นที่ชั้น 2 กับแปลนพื้นที่ชั้น 3

รูปภาพ 5.16 แปลนหลังคา

- Section / แสดงขนาดของพื้นที่ชีวิต / แสดงความสัมพันธ์ของโครงสร้างอาคาร

รูปภาพ 5.17 รูปตัดตามยาวกับรูปตัดตามขวาง

- Elevation

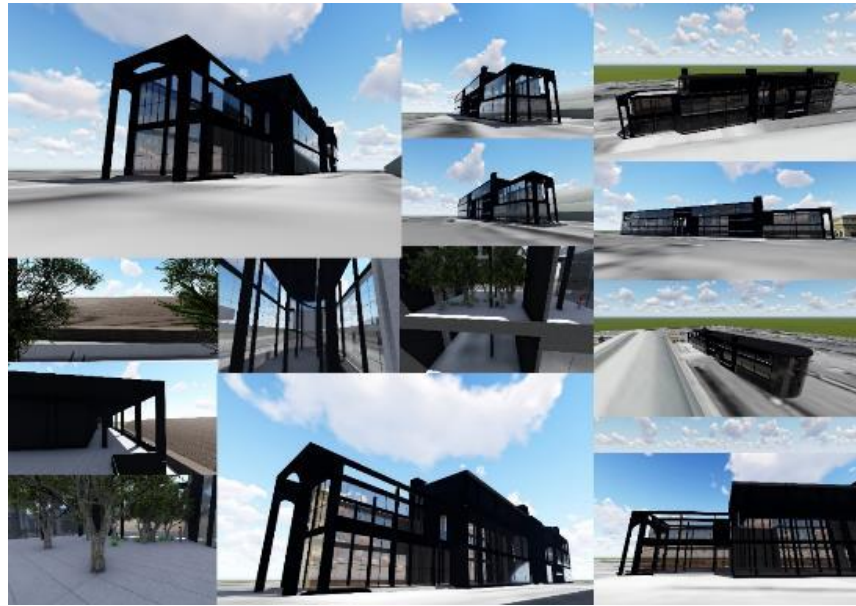

รูปภาพ 5.18 แพลนหลังคา กับรูปด้าน 1 ,รูปด้าน 3

รูปภาพ 5.19 รูปด้าน 2 ,รูปด้าน 4

- Perspective view / Entrain / Interior / Material

รูปภาพ 5.20 perspective interior 1

รูปภาพ 5.21 perspective 1

รูปภาพ 5.22 perspective interior 2

รูปภาพ 5.23 perspective interior 2

รูปภาพ 5.24 perspective interior 2

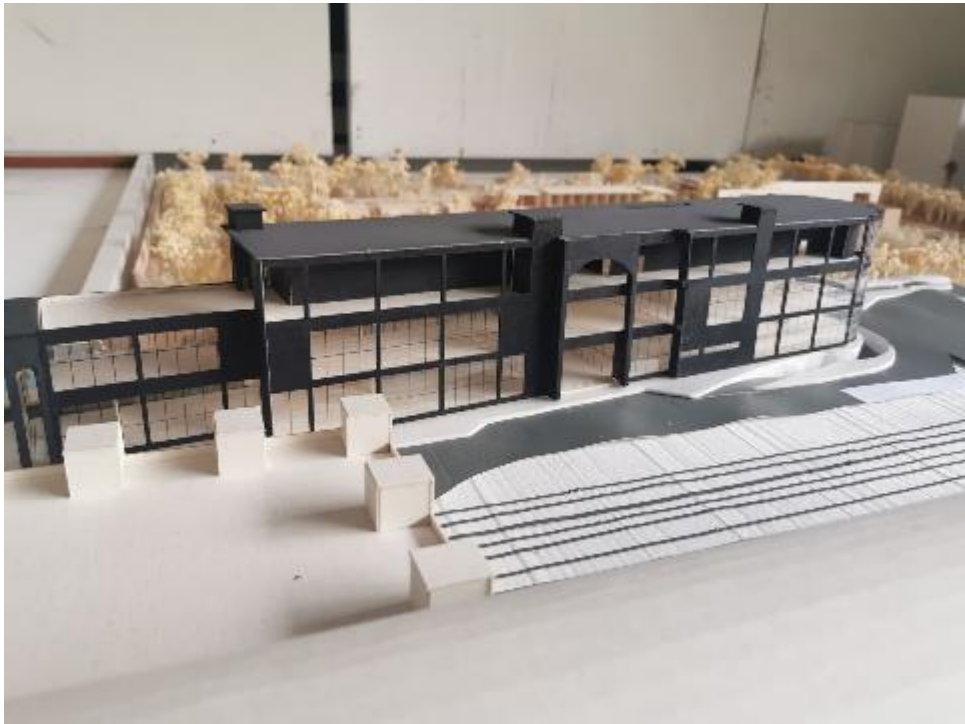
5.2. หุ่นจำลอง

รูปภาพ 5.25 โมเดลจำลองติดหัวลำโพง 1

ภาพที่ 5.26 โมเดลจำลองมุมมอง bird eye view

รูปภาพ 5.27 โมเดลจำลองติดหัวลำโพง 2

รูปภาพ 5.28 โมเดลจำลองด้านหน้าถนนหลัก

รูปภาพ 5.29 โมเดลจำลองด้านหลัง

รูปภาพ 5.34 อาคารค.ส.ล.มีระบบลิฟท์ 3 คออร์และเสารับแรงชั้นใต้ดินสำหรับจอดรถ
อาคารค.ส.ล.มีระบบลิฟท์ 3 คออร์และเสารับแรงชั้นใต้ดินสำหรับจอดรถ

บทที่ 6

สรุปผลการประยุกต์ใช้ในการออกแบบ (Conclusions)

1. สรุปผลการศึกษา

สถาปัตยกรรมที่สนองตอบความต้องการของมนุษย์ ด้วยการนำทรัพยากรที่ปรากฏขึ้นในแต่ละพื้นที่นั้น แปรรูปด้วยเครื่องมือและจินตนาการที่เราสามารถรังสรรค์ออกมาทางความคิดสู่กระบวนการและความรู้ถึง “รากเหง้า” และ “อัตลักษณ์” ถึงอย่างไรภายใต้ขอบเขตของการดำรงอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ของธรรมชาติ หลอมรวม และปรากฏขึ้น ณ ปัจจุบันขณะ ของแต่ละช่วงเวลา ที่หมุนย้อนกลับไปสู่ รากเหง้าต้นตอ แก่นแท้ของทุกสรรพสิ่ง สถาปัตยกรรมไปสู่การเปลี่ยนแปลงจากสถานีหัวลำโพงที่เคยใช้งานแต่เป็นพิพิธภัณฑ์ต่อมาการออกแบบโครงการสถาปัตยกรรมสามารถขมวีรรอบได้ถึงบรรยากาศย่านโบราณนี้ด้วย ซึ่งคนรุ่นใหม่ไม่มีโอกาสได้เห็นอีกแล้ว

2. การนำไปประยุกต์สำหรับภาคออกแบบ

แสดงแนวความคิดที่นำมาสู่การปฏิบัติเป็นพิพิธภัณฑ์(Museum) เราเน้นกลุ่มผู้ใช้งานนักท่องเที่ยว พนักงานออฟฟิศ และนักศึกษา ผู้ใช้งานในท้องถิ่น เป็นการเข้าชมโครงการนี้ให้เกิดจุดสนใจด้านสถาปัตยกรรมปรากฏการณ์วิทยา การใช้กราฟิเคิลการเริ่มต้นแนวคิดการออกแบบสถาปัตยกรรมแนวเรเนซองส์การเป็นสถาปัตยกรรมโพลสมิเตอร์อาคารเน้นสีโทนเข้มเหมือนความรู้สึกของสถานีรถไฟฟ้การวางจุดลานข้างหัวลำโพงจุดประสงค์ ความรู้สึกของการรับรู้ กับความทรงจำที่สามารถแยกแยะองค์ประกอบของสิ่งที่เราพบเจอ สู่กระบวนการทดลองเชิงกราฟิกกับภาพถ่ายสถานที่ๆเต็มไปด้วยสถาปัตยกรรมในเมืองเก่า ย่านเก่า สู่การตอบโจทย์แนวทางการสร้างงานสถาปัตยกรรมที่ผสมผสานลงตัวสอดคล้องไปกับความเป็นอดีตที่ควรค่าให้ศึกษาและเข้าถึงแก่นแท้ของสิ่งที่มีความถึงการดำรงอยู่ อย่างเป็นทางการ ให้ได้ตระหนักถึงคุณค่าของชีวิต และประสบการณ์

3. ข้อเสนอแนะ จากคณะกรรมการ

1. เนื้อหาขาดสื่อเชื่อมโยงกัน กระบวนการที่แสดงควรถูกกำหนดเอาไว้ ให้ชัดเจนและดูลำดับความสำคัญของวัตถุประสงค์ที่คลาดเคลื่อนออกไป
2. การนำเสนอประเด็นประสบการณ์ความเข้าใจโลกของผู้วิจัยเป็นสิ่งสำคัญเกี่ยวกับหัวข้อวิจัยปรากฏการณ์วิทยา อย่างชัดเจน
3. คุณค่าและการนำเสนอให้ผู้อื่นเข้าใจถึงความหมายของสิ่งที่ไม่มีตัวตน แต่เป็นความรู้สึกที่มีภายในตัวบุคคล มีความแหลมล้ำตามช่วงอายุของผู้ฟังเป็น อย่างมาก
4. การกำหนดประเด็นให้ชัดเจน เกี่ยวกับสัมผัสที่เรามุ่งเน้นให้รับรู้และออกแบบให้สนองตอบ

5. วัตถุประสงค์หลักที่ต้องการสร้างความตระหนักรู้ถึงปรากฏการณ์ ด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้า ส่งตรงสู่สำนึก นั้นทำให้เกิดความครมเครือเหตุเพราะการเกิดความรู้สึกนั้นไม่ได้ถูกตีความผ่านความคิดวิเคราะห์

บรรณานุกรม

- ADMIN. (13 สิงหาคม 2559). "เพื่อนเรียนรู้ คู่หนักเที่ยว". รางวัลพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติดีเด่น ณ. กรุงเทพฯ : MuseumThailand. ค้นเมื่อ 22 เมษายน 2562,จาก กรุงเทพฯ museumthailand :https://www.museumthailand.com/th/top-view?fbclid=IwAR2ZyDOZT3UwW_IIXpdJAMWGOCWv9txymIVeWMSyX06K-m2M324E6gQoVFI.
- BBC NEWS.(10 สิงหาคม 2018).**มนุษย์จะสร้าง "ไทม์แมชชีน" ไปได้ทางข้ามเวลาได้จริงหรือไม่ ?**. bbc.com.ค้นเมื่อ 16 มิถุนายน 2562, จาก BBC : <https://www.bbc.com/thai/international-45146624>.
- Husserl. (1997).Thing and Space: Lecture of 1970 Translated and edited by Richard Rojcewicz.Dordrecht and Boston, Massachusetts: Kluwer Academic Publishers.ค้นเมื่อ 20 เมษายน 2562 ,จาก David Woodruff Smith : <https://books.google.co.th/>.
- SabinJim Williamson.(July 15, 2014). **The Language of Architecture: 26 Principles Every Architect Should Know**. amazon.com.ค้นเมื่อ 22 เมษายน 2562.
- Merleau-Ponty. (1996).**Phenomenology of Perception**. Tran. Colin Smith. London and New York: Routledge.ค้นเมื่อ 12 มิถุนายน 2562.
- กรรณิกา สงวนสินธุกุลและวิญญู อาจารย์ษา.(2018).**การศึกษาอัตลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมในความสัมพันธ์กับย่านมรดกชุมชนเมือง: กรณีศึกษา: พื้นที่ถนนเยาวราช The Study of Architectural Identity in Correlation with Urban Heritage Area: the Case of Yaowaraj Road**. คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. ค้นเมื่อ 25 เมษายน 2562,จาก วารสารวิชาการคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สจล : <https://so04.tcithaijo.org/index.php/archkmitl/article/view/170250/122395>
- สันต์ สุวัจนราภินัน.(2012). **ย้อนสำรวจ “ปรากฏการณ์ศาสตร์ในสถาปัตยกรรม” ทบทวนความเข้าใจในประเด็น “รากเหง้า-อัตลักษณ์”และ “หน่วยวิจัย” เชิงปรากฏการณ์**. คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมือง. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ค้นเมื่อ 14 มิถุนายน 2562, จาก OPAC : WALAI AutoLib 3.0 Khon Kaen University Library : <https://www.tci-thaijo.org/index.php/NAJUA/article/view/16654/15069>.
- ทิพย์สุดา ปทุมานนท์.(2000) **สถาปัตยกรรมกึ่งศาลแห่งความคิด**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิพย์สุดา ปทุมานนท์.(2012). **ปรากฏการณ์ศาสตร์ในสถาปัตยกรรม**. กรุงเทพฯ :

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

น. ณ ปากน้ำ.(ตุลาคม 2001).**ย่านตึกทั่วกรุงเทพฯ**. สำนักพิมพ์เมืองโบราณ : บริษัทวิริยะ
ธุรกิจ.

นรินทร์ ทองอรุณ. (ธันวาคม 2553). **ความสัมพันธ์ระหว่างสถาปัตยกรรม ภูมิทัศน์และ
พื้นที่ว่างคุณภาพของการปรับเปลี่ยนที่ว่าง กิจกรรม และบริบท**. คณะสถาปัตยกรรม
ศาสตร์และการผังเมือง. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.ค้นเมื่อ 22 เมษายน 2562,จาก The
Relationship between Architecture :
<http://www.arch.chula.ac.th/journal/files/article/ojm2RKcpAHTHu90214.pdf>.

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

ชื่อนามสกุล นายกานต์ ศิริเวชช์

วันเดือนปีเกิด 27 กรกฎาคม 2533

สถานที่เกิด กรุงเทพมหานคร

วุฒิการศึกษา

พ.ศ. 2548 สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนบดินทรเดชา

พ.ศ. 2551 สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนนานาชาติเซนต์จอร์จส์
รี สระบุรี

พ.ศ. 2557 เข้าศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตร์บัณฑิต คณะ
สถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

ที่อยู่หรือสถานที่ติดต่อได้

300/51 ถนน ซอย 35/1 ถ.ลาดพร้าว แขวงจันทระเกษม เขตจตุจักร จังหวัดกรุงเทพมหานคร
10900

หมายเลขโทรศัพท์ 0917460960

อีเมล karn.sii@spumail.net

Facebook non siriwerh